

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

КОМУНАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ЧЕРКАСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ
ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ
ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»

Освітнє середовище: виміри безпеки в умовах війни

МЕТОДИЧНИЙ ПОРАДНИК

ЧЕРКАСИ–2025

37.091:614.88

Ф 79

Рекомендовано до друку вченою радою КНЗ «ЧОПОПП Черкаської обласної ради». Протокол № 2 від 29 травня 2025 року

АВТОРИ-УКЛАДАЧІ:

Качкар Є. В., методист навчально-тренінгового центру STEM-освіти комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради», кандидат технічних наук, доцент;

Ткаченко О.О., методист навчально-тренінгового центру STEM-освіти комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Гаркавий С. Ф., учитель захисту України Черкаського навчально-виховного комплексу "Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів - ліцей спортивного профілю №34" Черкаської міської ради Черкаської області, кандидат технічних наук, доцент;

Ковальов А.І., доцент кафедри безпеки об'єктів будівництва та охорони праці факультету пожежної безпеки Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України кандидат технічних наук, старший науковий співробітник

Ф 79 Освітнє середовище: виміри безпеки в умовах війни: методичний poradnik / авт. – уклад. Качкар Є.В., Ткаченко О.О. Черкаси: КНЗ «ЧОПОПП ЧОР». 2024. 80 с.

У контексті трагічних подій сучасності, коли наша країна переживає військову агресію з боку РФ, важливість питання забезпечення безпечного освітнього середовища не викликає сумнівів. Адже кожен учасник освітнього процесу має докласти максимум зусиль задля згуртованості та злагодженого алгоритму дій у разі виникнення загрози чи надзвичайних ситуацій.

Посібник містить рекомендації, методичні поради для керівників закладів освіти та педагогів щодо алгоритму дій учасників освітнього процесу у разі виникнення загрози чи надзвичайних ситуацій воєнного характеру.

Джерело малюнка на обкладинці:

<https://city-izyum.gov.ua/wp-content/uploads/2024/08/image-24.png>

ЗМІСТ

ВСТУП	4
I. Концепція безпеки закладів освіти	7
II. Дії учасників освітнього процесу під час сигналу «Повітряна тривога»	10
III. Евакуаційний рюкзак	27
IV. Організація захисних укриттів у закладах освіти	34
V. Мінна безпека. Що потрібно знати та виконувати	50
VI. Правила поведінки під час обстрілів	63
VII. Хімічна атака: що важливо знати та як захиститися	67
ПІСЛЯМОВА	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	76

ВСТУП

Трагічний 2022 рік став викликом для українського суспільства, для системи освіти у тому числі. Повномасштабне вторгнення РФ оголило як сильні сторони системи освіти, так і проблемні питання, які потребують спільного швидкого реагування та вирішення. Це і навчання на звільнених територіях в умовах відсутності приміщення та матеріально-технічного забезпечення, і примусове навчання за російськими програмами, й таємне продовження освітнього процесу за українськими програмами на тимчасово окупованих територіях, гнучка організація різних форм навчання, інтеграція дітей із внутрішньо переміщених родин і адаптація всіх учнів до освітнього процесу в умовах воєнних дій...

На освітній процес впливають також руйнування об'єктів критичної інфраструктури, проблеми з постачанням електроенергії, опаленням, перебоями мобільного зв'язку та інтернету. У цих умовах поняття «безпека у школі», «безпечна школа», «безпечне освітнє середовище» потребують переосмислення задля забезпечення фізичної, інформаційної та психологічної безпеки всіх учасників освітнього процесу.

У контексті реалій управлінська роль адміністративної аудиторії закладів освіти має базуватися на єдиних цінностях та підходах, що забезпечують безпеку учасників освітнього процесу. А одним із пріоритетних завдань є укріплення суб'єктності учасників освітнього процесу, вибудовування горизонтальних зв'язків в освітній організації, коли кожен учасник знає, за що відповідає, і приймає самостійні рішення в межах своєї відповідальності.

Проте, зважаючи на масштаб воєнного вторгнення агресора та динаміку розгортання воєнних подій, заклади освіти потребують постійної підтримки зі створення безпечного освітнього середовища.

Воєнний стан

Відповідно до Конституції України, запровадження воєнного стану та оголошення стану війни відноситься до повноважень президента та Верховної Ради. Голова держави виступає з відповідною ініціативою, а парламент її затверджує.

Воєнний стан в Україні запровадили 24 лютого 2022 року. Тоді Верховна Рада 300-и голосами підтримала законопроект №7111 про затвердження указу Президента «Про введення воєнного стану в Україні». З того часу відповідна процедура регулярно повторюється.

Питання «воєнного стану» більше детально регламентовано, як у Конституції, так і у профільному законодавстві.

Відповідно до законів «Про оборону України» та «Правовий режим воєнного стану» — це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень.

У Конституції окремо прописано, що під час воєнного стану можуть встановлюватися окремі тимчасові обмеження прав і свобод за виключенням тих, що передбачені статтями 24, 25, 27, 28, 29, 40, 47, 51, 52, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63.

Тобто, правовий режим воєнного стану має безпосередній вплив на процеси у середині країни і стосується виключно внутрішньополітичних процесів.

Згодом у міжнародному праві оголошення війни почало розглядатися як дія агресора чи держави, яка має намір вчинити акт агресії. Як наслідок держави просто перестали оголошувати війну одна одній, а військові дії проводили під виглядом різних операцій чи взагалі ігнорувати свою причетність до них.

Такий шлях обрала і РФ. Спочатку у 2014 році, коли окупувала Крим та розпочала бойові дії на сході України, а потім у 2022 році, коли повномасштабну війну назвала «спеціальною військовою операцією».

Проте такі випадки також врегульовані на міжнародному рівні. Відповідно до статті 1 Резолюції Генеральної Асамблеї ООН 3314 (XXIX) від 14 грудня 1974 року агресією є застосування збройної сили державою проти суверенітету, територіальної недоторканності або політичної незалежності іншої держави або яким-небудь іншим чином, несумісним із Статутом ООН. Застосування збройної сили державою першою є достатнім свідченням акту агресії.

Крім того, у статті 3 передбачено, що незалежно від оголошення війни певні дії вважаються актом агресії. Зокрема:

- ✓ вторгнення або напад збройних сил держави на територію на територію інших держав, або будь-яка військова окупація, який би тимчасовий характер вона не мала, що є результатом такого вторгнення або нападу, або будь-яка із застосуванням сили анексія території іншої держави або частини її;
- ✓ бомбардування збройними силами держави території іншої держави або застосування будь-якої зброї державою проти території іншої держави;
- ✓ блокада портів або узбережжя держави збройними силами іншої держави;
- ✓ напад збройними силами держави на сухопутні, морські або повітряні сили або морські і повітряні флоти іншої держави.

Збройна агресія російської федерації розпочалася ще у 2014 році, а 24 лютого 2022 року переросла в повномасштабне збройне вторгнення на суверенну територію України, у зв'язку з чим у України виникло право на самозахист. Для відсічі збройній агресії президент підписав, а Верховна Рада затвердила укази про введення воєнного стану, оголошення загальної мобілізації та про використання Збройних сил України й інших військових формувань.

Коли вживаємо воєнний, а коли військовий?

Військовий – той, що пов'язаний із військом: військова служба, військовий квиток, військовий обов'язок.

Воєнний – той, що пов'язаний із війною, тому: воєнний стан, воєнні дії, воєнні злочини, воєнні роки.

І. КОНЦЕПЦІЯ БЕЗПЕКИ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

Джерело: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-kontseptsii-bezpeky-zakladiv-osvity-i070423-301>

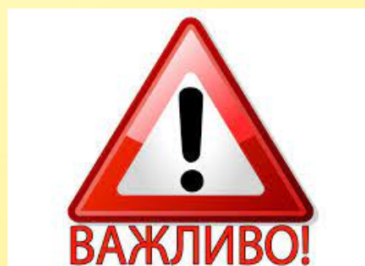
Реалізація Концепції надасть можливість для закладів освіти організувати навчання в очному режимі, сприятиме забезпеченню комфортного перебування в об'єктах фонду захисних споруд закладів освіти, а також підвищить ефективність превентивних заходів щодо запобігання правопорушень в освітньому середовищі. Створені безпечні умови сприятимуть емоційному добробуту всіх учасників освітнього процесу. Особлива увага надаватиметься заходам, спрямованим на запобігання проявам фізичного та психологічного насильства, а також дотримання прав і норм інформаційної та соціальної безпеки кожного учасника освітнього процесу.

Абетка з безпеки школяра середньої школи [Електронний ресурс] // М-во внутр. справ України, Департамент комунікації. – Електрон. дані та прог. – Київ, 2022. – Режим доступу:

<https://mvs.gov.ua/abetka-z-bezpeki-skolyara-serednyoyi-skoli?fbclid=IwAR3Jvb7pi355zPQmzo4tgoMnj7qGPFGIb6odffEdaYSrbdtJwPYsAkz7zKkg>, вільний (дата звернення: 06.09.2022). – Назва з екрана.

Під час воєнних дій дуже важливо не нехтувати своєю безпекою та бути свідомими. Тому Департамент комунікації Міністерства внутрішніх справ України зібрав ключові рекомендації для школярів.

Безпечне освітнє середовище: як діяти вчителям під час занять при оголошенні сигналу «Повітряна тривога»? [Електронний ресурс] // М-во освіти і науки України : [офіц. портал]. – Електрон. дані. – Київ, 2022. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/bezpechne-osvitnye-seredovishe-yak-diyati-vchitelyam-pid-chas-zanyat-pri-ogoloshenni-signalu-povitryana-trivoga>, вільний (дата звернення: 02.08.2022). – Назва з екрана.

Декларація про безпеку шкіл [Електронний ресурс] // М-во освіти і науки України : [офіц. портал]. – Електрон. дані. – Київ, 2022. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/diyalnist/mizhnarodna-dilnist/deklaraciya-pro-bezpeku-shkil>, вільний (дата звернення: 02.08.2022). – Назва з екрана.

Інформація ДСНС про безпеку // Комунальний заклад освіти «Середня загальноосвітня школа № 54» Дніпровська міська рада. – Електрон. дані. – Дніпро, 2022. – Режим доступу: <https://school54.dnepredu.com/uk/site/informatsiya-dns-bezp.html>, вільний (дата звернення: 16.08.2022). – Назва з екрана.

Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в школах у 2022/2023 навчальному році [Електронний ресурс] // М-во освіти і науки України : [офіц. портал]. – Електрон. дані. – Київ, 2022. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/metodichni-rekomendaciyi-shodo-organizaciyi-osvitnogo-procesu-v-shkolah-u-20222023-navchalnomu-roci>, вільний (дата звернення: 24.08.2022). – Назва з екрана.

Основи безпеки життєдіяльності в умовах бойових дій [Електронний ресурс] : методичні рекомендації для позашкільля // М-во освіти і науки України : [офіц. портал]. – Електрон. дані. – Київ, 2022. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/osnovi-bezpeki-zhittvediyalnosti-v-umovah-bojovih-dij-metodichni-rekomendaciyi-dlya-pozashkilliya>, вільний (дата звернення: 02.08.2022). – Назва з екрана.

Про підготовку закладів освіти до нового навчального року та опалювального сезону в умовах воєнного стану [Електронний ресурс] : лист М-ва освіти і науки України від 11 лип. 2022 р. № 1/7707-22 // Законодавство України / Верхов. Рада України. – Електрон. дані. – Київ, 2022. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v7707729-22#Text>, вільний (дата звернення: 09.08.2022). – Назва з екрана.

Рекомендації щодо організації укриття в об'єктах фонду захисних споруд цивільного захисту персоналу та дітей (учнів, студентів) закладів освіти [Електронний ресурс] // Державна служба України з надзвичайних ситуацій : офіц. веб-портал. – Електрон. дані та прог. – Київ, 2022. – Режим доступу: <https://dsns.gov.ua/upload/6/1/7/3/8/8/V664V79YQEyPpn5fJXZ5mInpYzp56m7ARpM1nAWJ.pdf>, вільний (дата звернення: 09.08.2022). – Назва з екрана.

Фізична безпека дітей під час війни [Електронний ресурс] : правила поведінки в евакуації, на окупованих територіях і в зоні бойових дій // Освітній омбудсмен України : [офіц. вебсайт]. – Електрон. дані та прог. – Київ, 2022. – Режим доступу: <https://eo.gov.ua/fizychna-bezpeka-ditey-pid-chas-viyny-pravyla-povedinky-v-evakuatsii-na-okupovanykh-terytoriiakh-i-v-zoni-boyovykh-diy/2022/03/19/>, вільний (дата звернення: 16.08.2022). – Назва з екрана.

Про початок навчального року під час дії правового режиму воєнного стану в Україні : постанова Кабінету Міністрів України від 24 червня 2022 р. № 711 // Уряд. кур'єр. – 2022. – 29 черв. (№ 141). – Текст доступний в інтернеті: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/711-2022-%D0%BF#Text>.

II. ДІЇ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС СИГНАЛУ «ПОВІТРЯНА ТРИВОГА»

Міністерство освіти і науки України розробило алгоритм дій для вчителів у разі проведення занять і увімкнення сигналів тривоги, що розроблений на основі рекомендацій ДСНС України.

У закладах освіти мають бути створені відповідні умови та проведені попередні заходи з підготовки всіх учасників освітнього процесу, а саме:

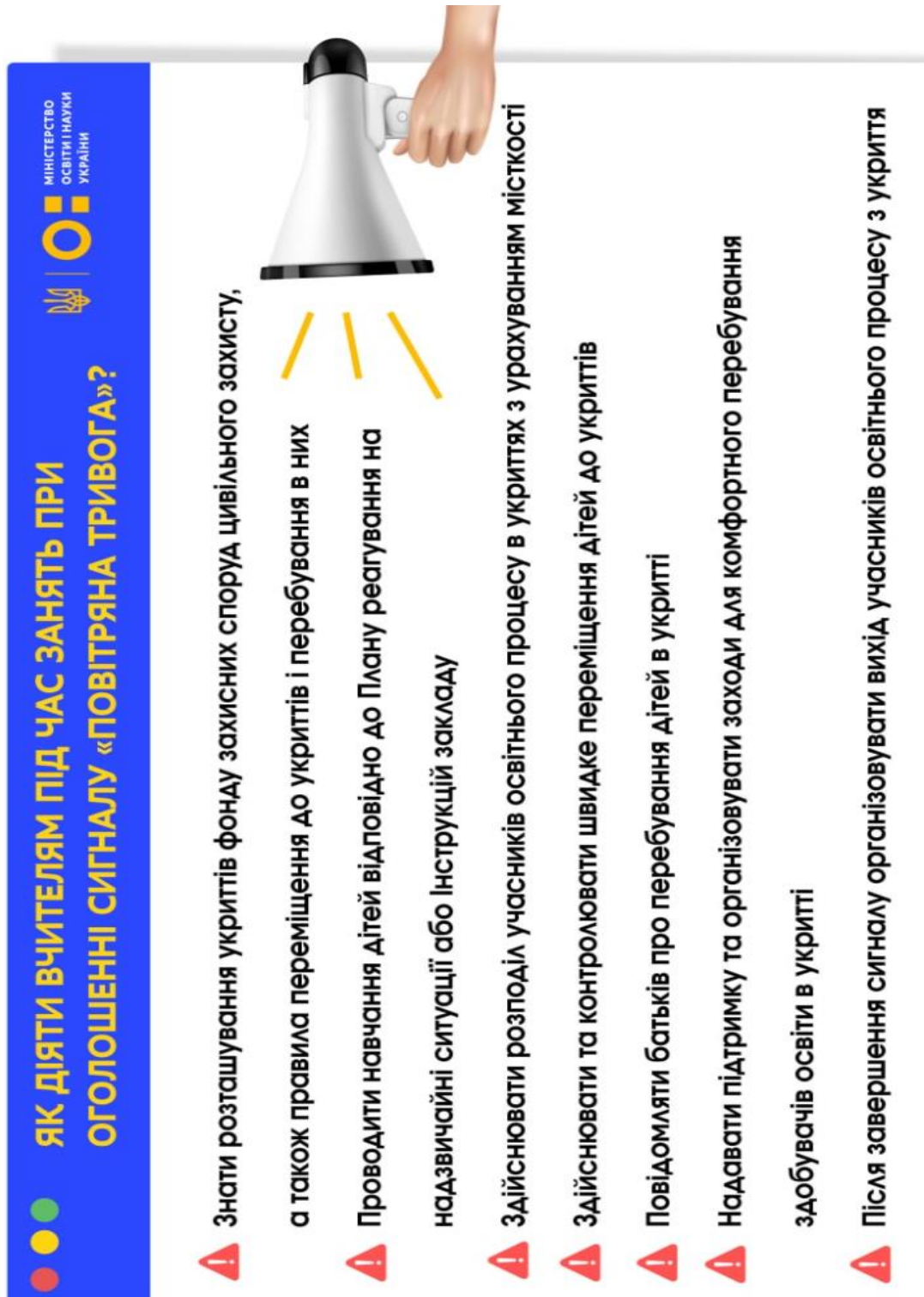
- ознайомлення з місцем розташування укриттів фонду захисних споруд цивільного захисту, правилами поведінки під час переміщення до укриття та перебування в ньому;
- пояснення дій, що передбачені Планом реагування на надзвичайні ситуації або Інструкції закладу;
- обговорення необхідних речей, які учасники освітнього процесу повинні взяти із собою в укриття;
- розподіл учасників освітнього процесу в укриттях із урахуванням місткості та розташування;
- встановлення показників напрямку руху до укриттів для швидкого та безпечного переміщення.

Почувши сигнал оповіщення необхідно організувати переміщення учасників освітнього процесу у супроводі з вчителем або відповідальною особою, яка після завершення небезпеки та оголошення відміни сигналу організує повернення учасників освітнього процесу до запланованих заходів, а також перевірятиме наявність учнів в укритті та у приміщеннях закладу освіти після завершення небезпеки.

У випадку сигналу небезпеки

- 1.** Відповідальна особа вмикає наявну систему оповіщення закладу.
- 2.** Вчитель сповіщає учнів про загрозу, а батьків – про переміщення дітей до укриття.
- 3.** Необхідно організувати пересування двома колонами в приміщенні класу та швидко залишити кабінет.
- 4.** Для супроводу початкових класів можуть бути залученні помічники.
- 5.** Для швидкого надання медичної допомоги має бути залучений медичний працівник.
- 6.** Відповідальні особи після оголошення сигналу оповіщення мусять перевірити всі приміщення закладу на відсутність у них учасників освітнього процесу та працівників закладу, по завершенню перевірки прямувати до найближчого укриття.
- 7.** Учні, які знаходяться на подвір'ї закладу, під час сигналу оповіщення повинні самостійно рухатися до найближчого укриття фонду захисних споруд.
- 8.** У середині захисної споруди відповідальні особи повинні допомогти учасникам освітнього процесу швидко та спокійно зайняти місця.
- 9.** Під час перебування в захисній споруді вчителі та відповідальні особи здійснюють необхідну підтримку, заходи для комфортного та спокійного перебування в укритті.
- 10.** Після завершення небезпеки та оголошення про відбій тривоги, вчителі та відповідальні особи слідкують за тим, щоб вихід усіх учасників освітнього процесу з укриттів здійснювався колонами або групами.
- 11.** Під час переміщення до укриттів необхідно врахувати наявність інклюзивних груп і класів. У випадку присутності дітей з ООП –

попередньо проводити з ними навчання та бесіди, передбачити швидке та спокійне переміщення до укриття, спеціальне місце та заходи, що будуть здійснюватися в укриттях для максимального залучення до них дітей з ООП.

Джерело: <https://znayshov.com/FR/15854/1.jpg>

ДІЇ ОСВІТЯН, ЯКЩО ПІД ЧАС ЗАНЯТЬ ОГОЛОШЕНО ПОВІТРЯНУ ТРИВОГУ

У закладах освіти мають бути створені відповідні умови та проведені попередні заходи з підготовки всіх учасників освітнього процесу, а саме:

1. Ознайомлення з місцем розташування укриттів, правилами поведінки під час переміщення до укриття та перебування в ньому.
2. Пояснення дій, що передбачені Планом реагування на надзвичайні ситуації або Інструкцією закладу.
3. Обговорення необхідних речей, які учасники освітнього процесу повинні взяти із собою в укриття.
4. Розподіл учасників освітнього процесу в укриттях з урахуванням місткості та розташування.
5. Встановлення показників напрямку руху до укриттів для швидкого та безпечного переміщення.

Функції учителя чи особи, відповідальної за переміщення учнів до/з укриття:

1. після сигналу оповіщення про початок повітряної тривоги організує переміщення учнів до укриття;
2. контролює відсутність дітей у приміщенні школи та присутність у сховищі;
3. після оголошення про відбій сигналу організує повернення дітей до запланованих заходів;
4. перевіряє присутність учнів у приміщеннях закладу освіти після завершення небезпеки.

Коли у школі лунає сигнал повітряної тривоги, слід негайно прямувати до тимчасового укриття. Воно має бути облаштоване в приміщенні школи або неподалік (до 100 м). Шлях до нього має бути помаркованим відповідними вказівниками. Під час сигналу вчителі повинні діяти відповідно до затвердженого алгоритму, не очікуючи додаткових інструкцій. Їхнє головне завдання — негайно відвести учнів до укриття.

Заборонено ігнорувати будь-який сигнал тривоги: повітряної, мінної, хімічної, радіаційної тощо, незалежно від джерела повідомлення. Принцип однаковий: спочатку евакуація дітей, потім – з'ясування обставин, характеру та ступеню загрози.

Під час тривоги пріоритетом є збереження життя і здоров'я. Тому необхідно швидко діяти за відпрацьованим алгоритмом.

СИГНАЛ ТРИВОГИ ПІД ЧАС УРОКУ ЯК ВЧИТЕЛЮ ЕВАКУЮВАТИ ДІТЕЙ

- Зупиніть роботу, спокійно згуртуйте дітей та повідомте їх про загрозу.
- Нагадайте учням про брак часу, тому дозвольте брати з собою тільки заздалегідь складені речі та верхній одяг.
- Візьміть паперовий/електронний журнали. Завжди якнайшвидше позначайте в ньому відсутніх, учнів, яких раніше забрали батьки, хто пішов до медпункту, в туалет тощо. Це допоможе орієнтуватися в ситуації.
- Покладіть до журналу теку з важливою інформацією щодо учнів: контакти батьків чи опікунів, дані про особливості здоров'я дітей.
- Вирушайте до укриття шляхом, узгодженим з адміністрацією школи, орієнтуючись за планом евакуації, що має бути в кожному приміщенні. Необхідно організувати пересування двома колонами в приміщенні класу та швидко залишити кабінет.
- Якщо під час уроку в класі є два педагоги, один має очолювати колону учнів, а другий йти останнім. Так простіше контролювати весь клас.
- Повідомте батьків про переміщення дітей до укриття.
- В укритті перевірте учнів за списком, переконайтеся, що всі діти прибули. Якщо когось бракує, відразу повідомте адміністрацію, а не шукайте дитину самостійно. У школі мають бути особи, відповідальні за відсутність в ній людей у випадку сигналу небезпеки.
- Подбайте про дітей з особливими освітніми потребами, якщо поруч немає окремого педагога. Проводьте з такими учнями навчання та бесіди, моделюйте швидке та спокійне переміщення до укриття, спеціальне місце та заходи, що будуть здійснюватися в укриттях.
- У разі необхідності, надавати учням медичну допомогу має медичний працівник.

ЩО РОБИТИ ВЧИТЕЛЮ ПІД ЧАС ПЕРЕБУВАННЯ В УКРИТТІ

1. Допоможіть учасникам освітнього процесу швидко та спокійно зайняти місця. Надавайте підтримку та вживайте заходів для комфортного та спокійного перебування в укритті дітей і дорослих.
2. Пам'ятайте, що ваш пріоритет під час тривоги — психологічна стабільність учнів. Виходячи з цього, ухваліть рішення, що саме дозволить досягти мети.
3. За наявності досвіду та обладнання можна продовжити урок в укритті, допомогти з домашнім завданням, запропонувати дітям позаурочні активності.
4. Пам'ятайте, що під час повітряної тривоги заборонено відпускати дитину додому на прохання батьків чи навіть у їхньому супроводі.

Джерело: <https://www.unicef.org/ukraine/media/24756/file>

ЯК ВЧИТЕЛЮ ВИВЕСТИ КЛАС З УКРИТТЯ

1. Залишайтеся з учнями в укритті до відбою тривоги. Відповідальним за клас може бути вчитель, який проводив урок, або класний керівник. Це питання має бути заздалегідь узгодженим з адміністрацією школи.
2. Вихід з укриття здійснюється тільки після завершення небезпеки та ого-

лошення про відбій тривоги, а також у випадках вимушеної евакуації.

3. Першим залишити укриття має відповідальна особа з дорослих. Поки триває перевірка та оцінка ситуації на зовні, створіть компактні групи. Якщо все гаразд, відстежте вихід усіх учасників освітнього процесу з укриття.

ВИМУШЕНА ЕВАКУАЦІЯ З УКРИТТЯ

В окремих ситуаціях може виникати необхідність залишити укриття до сигналу відбою тривоги. Ось приклади таких випадків:

- пошкодження чи руйнація споруди, що виключає чи робить небезпечним подальше перебування в ній;
- затоплення;
- пожежа;
- небезпечні концентрації шкідливих газів;
- досягнення граничних параметрів внутрішнього повітряного середовища.

Приклади активностей в укритті є на сайті osvitanow.org. ↓

osvitanow.org

Правила поведінки в укритті та план дій під час надзвичайних ситуацій можна переглянути тут ↓

osvitanow.org/safety/

Діти, які поза уроками перебувають без нагляду батьків чи педагогів (вдома, на вулиці, у транспорті тощо) повинні добре знати, як діяти під час повітряної тривоги. Поцікавайтесь у дітей, які інструкції від батьків вони отримали на такий випадок, наскільки ретельно дотримуються їх, зможете разом різні ситуації тощо.

Джерело: <https://www.unicef.org/ukraine/media/24756/file>

СИГНАЛ ТРИВОГИ У ПОЗАУРОЧНИЙ ЧАС

Сигнал тривоги може пролунати під час обіду, прогулянки, перерви, підготовки до позаурочних заходів тощо. Учні будь-якого класу, відповідальність за яких ви несете, повинні виконувати ваші інструкції. У вас повинен бути власний список з іменами присутніх дітей та важливою інформацією про них (імена і контакти батьків, стан здоров'я та група крові учнів тощо).

Як вчителю евакуювати дітей

1. Приверніть увагу дітей знайомим способом. Для молодших школярів чудово підійдуть кричалки, «плесканки», свисток тощо. Ви можете самостійно придумати цей спосіб.
2. Підготуйте таблички з номерами класів, використовуючи яскраві кольори.
3. Позначки на табличках для повітряної тривоги, пожежної сигналізації та інших сигналів небезпеки повинні відрізнятися. Згідно з нормами, повітряну тривогу слід позначати чорними буквами на білому фоні. Так діти будуть розуміти, куди прямувати.
4. Нагадайте учням, що не можна повертатися до кабінету, а слід усім рушати до укриття.
5. Для супроводу початкових класів мають бути залучені помічники. Вчитель очолює колону дітей, а помічник слідує останнім.

ЩО РОБИТИ ВЧИТЕЛЮ ПІД ЧАС ПЕРЕБУВАННЯ В УКРИТТІ

1. В укритті обов'язково перевірте дітей за списком. Якщо когось немає, повідомте адміністрацію школи, а не вирушайте на пошуки.
2. Дійте за заздалегідь узгодженим планом: діти мають або залишитися під вашим наглядом, або приєднатися до свого класу та свого вчителя.
3. З учнями, за яких ви відповідаєте, залишайтеся до відбою тривоги.

ЯК ВЗАЄМОДІЯТИ З ДІТЬМИ ПІД ЧАС ТРИВОГИ

Сигнал сповіщення про повітряну тривогу і процес евакуації можуть налякати дітей. Ось кілька порад, які допоможуть вам опанувати ситуацію.

1. Намагайтеся зберігати спокій і не змінювати звичної поведінки. Дітям важливо бачити, що ситуація контрольована.
2. У критичних ситуаціях дійте рішуче. Пам'ятайте, що важливо евакуювати всіх дітей якнайшвидше. Заспокоїти окремого учня можна потім в укритті.
3. Нагадайте дітям, як вони можуть заспокоїти себе самостійно. Проговоріть ці методи заздалегідь на уроках.
4. У пригоді можуть стати матеріали про те, як говорити з дітьми про війну та як допомогти у випадку панічної атаки. Матеріали доступні на osvitanow.org.
5. Заохочуйте атмосферу взаємоповаги та взаємодтримки — попросіть кількох учнів допомагати вам з організацією евакуації (це можуть бути чергові на день). Діти нагадуватимуть однокласникам правила поведінки, допомагатимуть схвильованим тощо.

ЯК ДІЯТИ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ТА УЧАСНИКАМ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ПОВІТРЯНОЇ ТРИВОГИ

Джерело: <https://polinfo.gov.ua/images/2022/11/15/20943543-Pe>

ПРИМІРНИЙ АЛГОРИТМ ДІЙ НАСЕЛЕННЯ ЗА СИГНАЛАМИ ОПОВІЩЕННЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ «УВАГА ВСІМ», «ПОВІТРЯНА ТРИВОГА»

I. Алгоритм дій вчителя та відповідальної особи під час проведення навчальних занять

Підготовчі заходи:

1. Учасники освітнього процесу мають заздалегідь бути ознайомлені з місцем розташування споруд фонду захисних споруд, а також правилами поведінки під час евакуації та укриття в захисних спорудах.

2. Якщо за однією захисною спорудою закріплено більше одного закладу, то розподіл учасників освітнього процесу за наявними спорудами фонду захисних споруд відбувається з урахуванням їх місткості та розташування на місцевості.

3. Учасники освітнього процесу заздалегідь повинні вміти виконувати заходи з Плану реагування на надзвичайні ситуації або Інструкції навчального закладу, які передбачені на випадок отримання сигналу.

4. Заклад освіти заздалегідь повинен розмістити всі покажчики напрямку руху для швидкого та безпечного проведення евакуаційних заходів учасників освітнього процесу.

5. Під час евакуації та укриття в захисній споруді учасників освітнього процесу має супроводжувати відповідальна особа з числа працівників освітнього закладу.

6. Заздалегідь встановлюються відповідальні особи, які після евакуації перевіряють заклад на наявність присутніх учнів за межами захисної споруди.

Джерело: https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcR6T1g1Bnun0roL_K9OpxLRFmkhMTDXhLrpgQ&s

Порядок дій при отриманні сигналу:

1. Відповідальна особа у разі надходження сигналу вмикає наявну систему оповіщення навчального закладу.
2. Вчитель має миттєво сповістити учнів (словесно) про загрозу або виникнення надзвичайної ситуації та припинити навчальне заняття.
3. Відповідальна особа разом із вчителями має скоординувати хід евакуації учнів від класу до захисної споруди (укриття).
4. Класи, в яких викладають вчителі, мають бути організовані для негайного пересування двома колонами в приміщенні класу та швидкого залишення кабінету. За можливості учні самоорганізуються для залишення кабінету та руху до захисної споруди. При обмеженому просторі для пересування учні залишають приміщення групами.
5. Відповідальні особи за евакуацію повинні знаходитись у заздалегідь визначених місцях та допомогти в організації та регулюванні швидкого руху до захисної споруди. До вчителів, які супроводжують молодші класи, приставити помічників.
6. Медичний працівник повинен знаходитись у відведеному для нього 2 місці для швидкого надання медичної допомоги.
7. Відповідальні особи за евакуацію повинні знаходитися біля виходу із захисної споруди для здійснення контролю за порядком укриття учасників освітнього процесу та швидкого реагування у разі, якщо виявиться, що хтось відсутній.
8. Учні або цілі класи, які знаходяться на подвір'ї закладу, під час сигналу тривоги повинні рухатися під наглядом вчителя або самостійно до захисної споруди.
9. У середині захисної споруди відповідальні особи повинні забезпечити, щоб учні швидко та обережно зайняли свої місця. Після

того як усі учні займуть свої місця відповідальний за клас повинен перевірити наявність усіх учнів.

10. Під час перебування в захисній споруді вчителі та відповідальні особи повинні провести заходи, щоб заспокоїти дітей та всіх, хто знаходиться в ній.

Алгоритм дій водія громадського транспорту (шкільного автобуса)

1. Водій має завчасно опрацювати маршрут руху транспорту на предмет наявності безпечних місць для укриття пасажирів.

2. Зупинити транспортний засіб у безпечному місці (на узбіччі дороги) поблизу найближчого укриття.

3. Поінформувати пасажирів про отриманий сигнал.

4. Вивести пасажирів (учасників освітнього процесу) з транспортного засобу, у разі наявності маломобільних груп населення організувати за допомогою пасажирів (кондуктора, супроводжуючого) їх евакуацію.

5. Швидко, без паніки зайняти місце у найближчій захисній споруді (сховищі, підвальному приміщенні, паркінгу тощо).

6. Якщо захисної споруди поблизу немає, сховатися за бетонними плитами, бордюром, лягти у заглибленнях землі, згрупуватися та закрити голову руками.

7. Підтримувати зв'язок з диспетчером, або відповідальною особою за маршрут транспорту, а також з екстреними службами.

*За наявності у організатора перевезень відповідальної особи за пасажирів, така особа діє за цим алгоритмом та організовує виконання пунктів 4-6 пасажирами автобуса, у тому числі дітьми.

Сигнал повітряної тривоги під час перебування у школі

Що варто знати батькам і як підготувати дитину?

Відео за посиланням: https://youtu.be/B18gm2_sEgA

Дії батьків до та під час повітряної тривоги

Щоб підготуватися до можливої повітряної тривоги

ЮНІСЕФ рекомендує батькам:

- долучитися до каналу комунікації закладу освіти між адміністрацією закладу та учасниками освітнього процесу, щоб володіти оперативною та необхідною інформацією у разі повітряної тривоги;
- надати керівництву закладу свої контакти, контакти тих, хто може забирати дитину зі школи, деталі стану здоров'я дитини, зокрема про особливі потреби дитини. Також поінформуйте дитину, щоб вона знала свій резус-фактор та групу крові, свої хронічні хвороби, а також ваші контакти.

Слід наголосити, що у рюкзак дитини варто покласти записку від батьків, у якій вказано прізвище, ім'я, по батькові дитини, дата народження, адреса проживання, контакти батьків, сімейне фото (за можливості й, бажано, з підписами, хто на ньому зображений). Також варто зазначити в цій записці резус-фактор та групу крові дитини.

Джерело: <https://i.ytimg.com/vi/HEirZI8bQCo/maxresdefault.jpg>

Якщо під час повітряної тривоги дитина перебуває в закладі освіти

Нагадуємо, що батьки не можуть забрати дитину з укриття під час повітряної тривоги, а педагог, відповідно, не має права відпустити дитину з укриття навіть на прохання батьків. До завершення повітряної тривоги дитина повинна залишатися в укритті. Адже так батьки наражають на небезпеку і себе, й дитину.

Пунктами 15-16 Порядку заповнення та перебування в спорудах фонду захисних споруд цивільного захисту (Витяг із Вимог щодо утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту, затверджений наказом МВС від 09.07.2018 № 579) визначено, що вихід із захисної споруди здійснюється тільки якщо надійшла інформація про відсутність небезпеки (після уточнення ситуації в районі споруди), а також у випадках вимушеної евакуації.

Вимушена евакуація зі споруди фонду захисних споруд проводиться, якщо:

- відбулося пошкодження споруди, що виключає подальше перебування в ній осіб, які укриваються;
- відбулося затоплення споруди;
- сталася пожежа у споруді та утворилися в ній небезпечні концентрації шкідливих газів;
- було досягнуто граничних параметрів внутрішнього повітряного середовища, наприклад, в укритті суттєво знизився рівень кисню або у повітря є якісь небезпечні речовини.

Всі хвилюємося за своїх рідних та близьких, особливо за дітей, і хочемо, аби під час небезпеки вони були поруч із нами. Але правильне рішення під час повітряної тривоги – батькам залишатися там, де вони є, і шукати найближче безпечне укриття для себе, а дитині – перебувати в укритті закладу освіти або закріпленому за закладом освіти укритті.

Нагадайте дитині, що під час повітряної тривоги треба слухати вчителя і не слід покидати заклад освіти, щоб бігти додому або на вулицю.

Звертаємо увагу, що, наприклад, в Ізраїлі, згідно з циркуляром* генерального директора щодо забезпечення безпеки закладів освіти, під час стрілянини чи захоплення закладу освіти, навіть не у разі повітряної тривоги, а під час занять загалом усі ворота для входу на територію закладу зачинені відповідно до вказівок охоронця та за погодженням з офіцером безпеки ізраїльської поліції. Без дозволу закладу освіти після закриття воріт до закладу вхід іншим особам забороняється, зокрема навіть батькам, братам, сестрам учнів.

А під час повітряної тривоги в Ізраїлі діти повинні перебувати в бомбосховищі до кінця повітряної тривоги й навіть ще 10 хвилин після її завершення.

З досвіду роботи ізраїльських шкіл в умовах війни відомо, що під час бомбардування, незалежно від того, завершилися заняття чи ні, всі діти залишаються в укритті. Лише після завершення тривоги, налаштування комунікацій та запуску роботи громадського транспорту діти можуть повертатися додому. Класні керівники в такій ситуації обов'язково мають поцікавитися, чи дісталася дитина додому.

Якщо повітряна тривога трапилася дорогою до/із закладу освіти

Департамент освіти і науки Києва розробив рекомендації на випадок, якщо повітряна тривога застає здобувача дорогою до чи з закладу освіти. Наводимо батькам ці рекомендації трохи трансформовані:

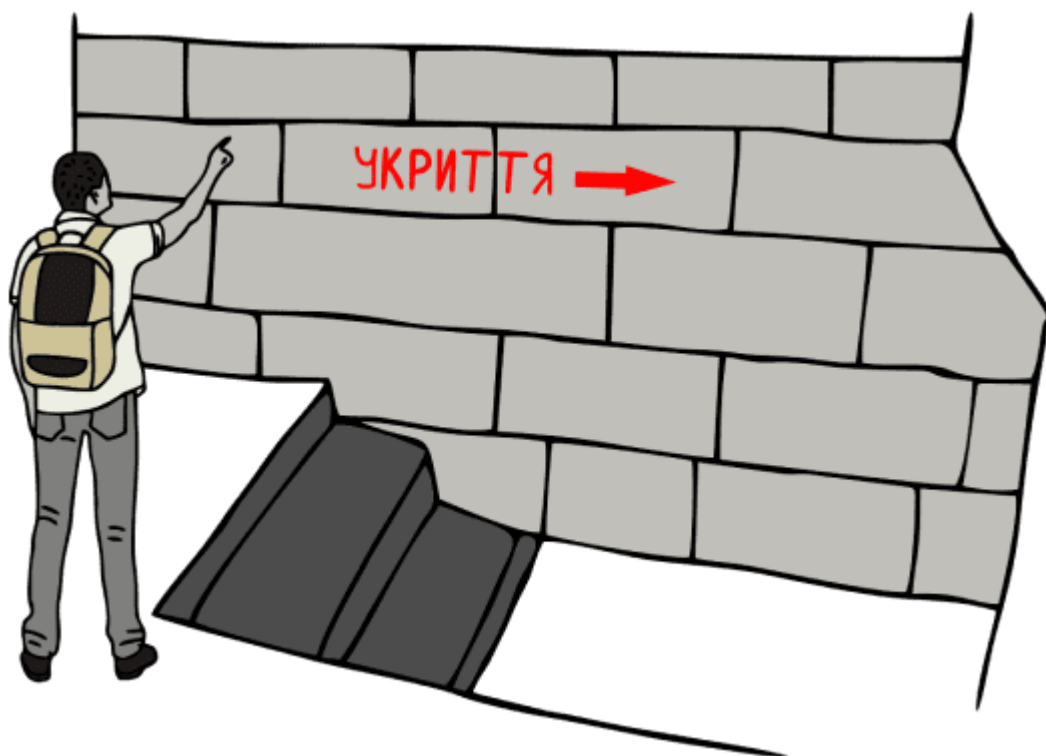
- оберіть із дитиною безпечний шлях до школи та у зворотному напрямку (тобто складіть своєрідний маршрут руху), далі оберіть укриття, які дитина зможе використовувати дорогою в разі сигналу повітряної тривоги;

- поясніть дитині, щоб вона рухалася тільки за складеним маршрутом, не зупинялася і нікуди не звертала;
- наголосіть дитині, що якщо немає можливості швидко дійти до школи або дому під час сигналу повітряної тривоги, щоб дитина прямувала до визначеного вами укриття і перебувала всередині укриття, а не біля його входу;
- навчіть дитину не торкатися оголених електричних дротів, невідомих предметів, проговоріть правила мінної безпеки. Докладніше про правила мінної безпеки – [на нашому сайті](#);
- повідомте класного керівника про місцеперебування дитини або попросіть дитину це зробити.

Що робити учасникам освітнього процесу, якщо не встигли добігти до укриття під час обстрілу: поради ДСНС

Якщо не було часу добігти до укриття, ДСНС радить:

- негайно перейти в приміщення без вікон або скористатися правилом двох стін (перша стіна бере на себе силу вибуху, друга – руйнування);
- якщо виникла пожежа чи пошкодження будинку – зателефонувати 101, вказавши точну адресу, поверх та покинути небезпечне місце;
- якщо в будинку стався вибух – слід якнайшвидше самостійно залишити будівлю та залишити двері відчиненими, щоб рятувальники не зрізали їх.

Джерело: <https://dovidka.info/wp-content/uploads/2023/08/shelter-1.png>

Життя та здоров'я всіх учасників освітнього процесу, насамперед – дітей, є безумовним і абсолютним пріоритетом всієї системи освіти.

У ситуації небезпеки та військового нападу, щоб зберегти здоров'я і життя дітей, їх слід швидко евакуювати в безпечне місце – до найближчого бомбосховища, підвалу чи іншого укриття, або назовні. Скільки часу дітям та працівникам закладу освіти доведеться перебувати в укритті – передбачити неможливо, тому надзвичайно важливо, щоб у закладі освіти був мінімальний набір для забезпечення життєвих потреб для дітей та працівників.

Скільки часу дітям та працівникам навчального закладу доведеться перебувати в укритті – передбачити неможливо, тому надзвичайно важливо, щоб у навчальному закладі був мінімальний набір для забезпечення життєвих потреб для дітей та працівників.

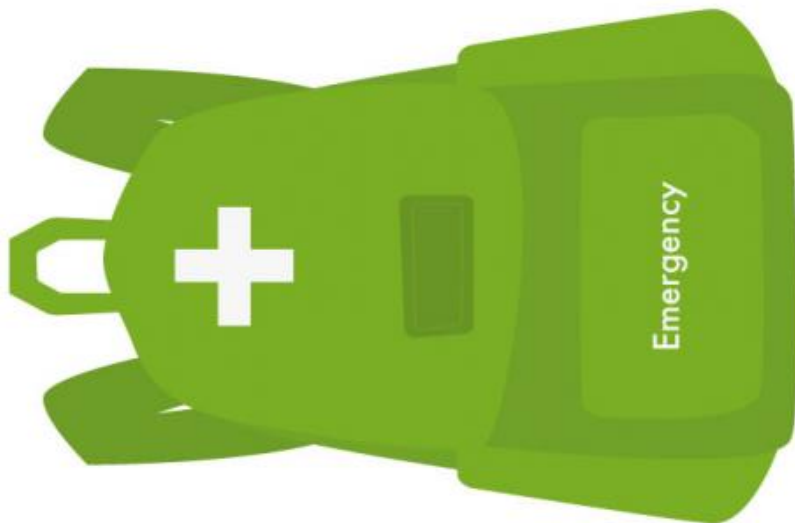
Освітній омбудсмен Сергій Горбачов опублікував перелік необхідних речей, що мають бути у невідкладному евакуаційному рюкзаку для дитини, класу та закладу освіти.

Джерело: <https://encrypted->

tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcRC0fl5j6pD1YD5omXdD_7Dxh53aZZI-K0fDQ&s

ВМІСТ НЕВІДКЛАДНОГО ЕВАКУАЦІЙНОГО РЮКЗАКА

ДЛЯ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

- довідник з управління в надзвичайній ситуації
- карта закладу освіти, план поверхів
- план евакуації
- список працівників закладу освіти з контактами
- список дітей та розклад занять
- список контактів батьків дітей (за можливості)
- важливі номери телефонів
- ручки та блокноти, маркери
- ключі
- мегафон
- скотч
- ножиці
- ліхтарик + батарейки
- свисток
- радіо + батарейки
- аптечка першої допомоги

В українському законодавстві поки що немає зобов'язання закладу освіти забезпечувати приміщення класів евакуаційними рюкзаками, хоча життя показує, що такі рішення дуже необхідні. Вважаю, що ці рюкзаки мають закуповуватися за бюджетні кошти, але наразі закупити рюкзаки та необхідні речі за кошти державного чи місцевого бюджету закладами освіти та органами управління освітою є малореальним: бюджетні процедури цього не передбачають.

Відразу зазначу, що я був і залишаюся переконаним противником примусових поборів з батьків у вигляді коштів, речей чи послуг: будь-яка допомога батьків закладу освіти є і залишається суто добровільною – і на цьому наголошую.

Однак, враховуючи, що йдеться не про якісь забаганки у вигляді “придбати штори іншого відтінку”, а про життя та безпеку дітей, дуже прошу врахувати це моє прохання, взяти до уваги рекомендації та дії закладів освіти зі створення більшого рівня безпеки для дітей.

Тому дуже прошу батьків забезпечити мінімальний набір для своєї дитини: він не є дороговартісним, але може стати критично важливим у надзвичайній ситуації, а також надати посильну добровільну допомогу закладам освіти саме для більшої безпеки дітей.

УВАГА! Ці рекомендації не є обов'язковими, це – наше узагальнення подібного досвіду інших країн, який ви можете використати. Кожен заклад освіти зможе вдосконалити цей список речей залежно від потреб здобувачів освіти, умов закладу освіти.

Найголовніше – пам'ятати, що евакуаційні рюкзаки мають бути завчасно підготовлені, висіти на видному місці, не бути важкими, колір рюкзака має бути яскравим (червоний, помаранчевий). Коли вчителі/вихователі одягнуть ці рюкзаки, то для дітей буде орієнтир дорослої людини, якій можна довіряти.

Кожному здобувачу освіти рекомендують мати при собі:

ВМІСТ НЕВІДКЛАДНОГО ЕВАКУАЦІЙНОГО РЮКЗАКА

ДЛЯ ДИТИНИ

ПІД ЧАС ПЕРЕБУВАННЯ У ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

- **пляшка води**
- **батончики**
- **записка від батьків у якій вказано:**
 - прізвище, ім'я, по батькові дитини**
 - дата народження**
 - адреса проживання**
 - контакти батьків**
 - сімейне фото (за бажанням)**
- **рекомендовано мати комплект змінної білизни та одягу**

Рекомендований вміст рюкзака для класу/групи:

ВМІСТ НЕВІДКЛАДНОГО ЕВАКУАЦІЙНОГО РЮКЗАКА

ДЛЯ КЛАСУ/ГРУПИ

- папір
- ручка, олівець
- блокнот із твердою палітуркою
- ліхтарик +батарейки
- радіо + батарейки
- свисток
- вода, стаканчики
- термоковдри
- великі сміттєві пакети
- маркери
- вінілові перчатки
- мотузка
- маски
- скотч, ножиці
- відро (бажано складне)
- туалетний папір
- вологі серветки
- розкладна клейонка
- мультитул
- енергетичні батончики для всіх дітей

Навчання українських школярів проходить в умовах воєнного стану. Тому в новому навчальному році заходи безпеки – підвищенні.

У низці закладів освіти є укриття, у яких діти та вчителі зможуть сховатися в разі оголошення повітряної тривоги. На цей випадок батькам школярів варто підготувати окремий наплічник, який дитина триматиме в школі й під час повітряної тривоги братиме із собою до укриття.

Мінреінтеграції запропонувало список речей, які потрібно покласти до рюкзака школяра, дивіться в інфографіці.

ЩО ПОКЛАСТИ В ЕВАКУАЦІЙНИЙ РЮКЗАК ШКОЛЯРУ

Джерело: <https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSjeKM8CUxmsPwvLbXPwAnmFLR1PMA2mink3Q&s>

З початком повномасштабної війни Російської Федерації проти України мільйони громадян нашої країни були змушені залишити свої будинки і виїхати в безпечні місця, в т.ч. країни Євросоюзу - не стали винятком і діти.

Про те, які речі потрібні дітям у надзвичайних ситуаціях та що таке "рюкзак безпеки", повідомляє UNICEF-Україна.

Дитячий рюкзак безпеки

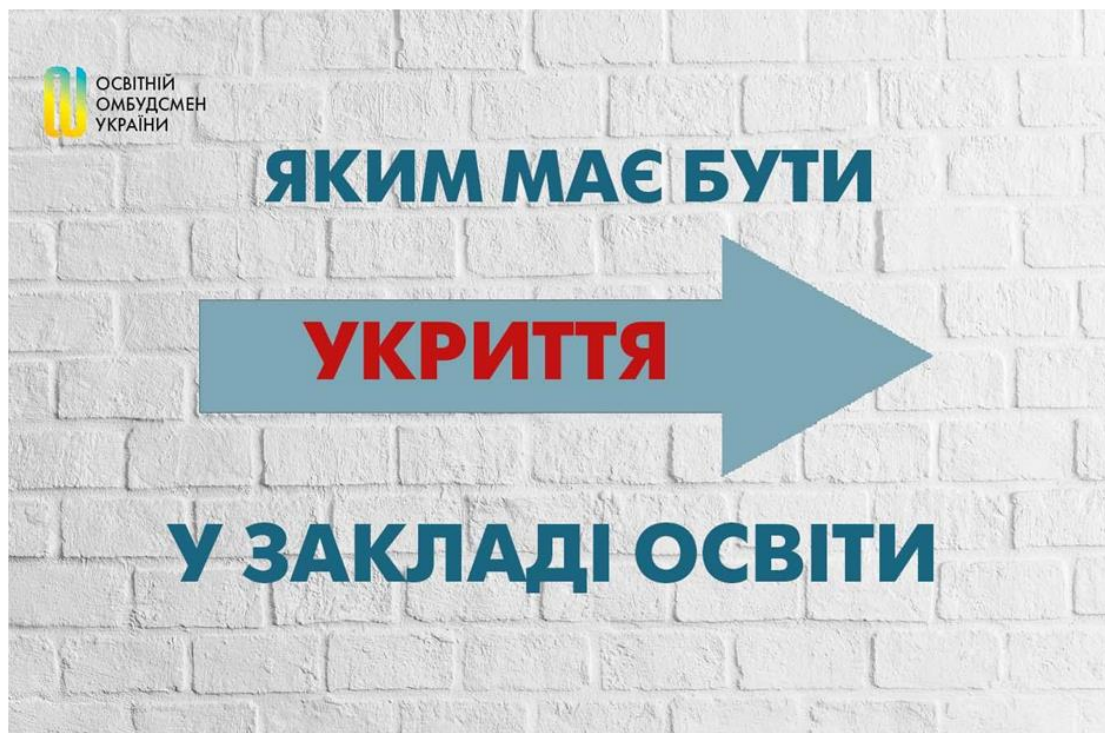
1. Фото з батьками (із телефонами родичів, повною адресою, ПІБ дитини та групою крові).
2. Дві пляшки води.
3. Шоколадки, цукерки.
4. Сухофрукти.
5. Лікарські препарати, лейкопластир, антисептики, захисна маска для обличчя.
6. Серветки (вологі та сухі).
7. Невеликий рушник, зубну пасту та щітку, мило.
8. Ліхтарик.
9. Улюблені іграшки дитини (одна – дві для психологічної підтримки).
10. Комплект змінного одягу.
11. Телефон, якщо дитина вміє користуватись.
12. Трохи грошей.

Джерело:

<https://static.apostrophe.ua/uploads/image/9e3b134a9a145257e77c420323dbc743.png>

IV. ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАХИСНИХ УКРИТТІВ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Джерело: https://eo.gov.ua/wp-content/uploads/2022/06/yzobrazhenye_2022-06-07_155206023.png

Війна триває, наші війська захищають кожного з нас, нашу державу та українську ідентичність, на частині територій ведуться бойові дії, і здійснюються бомбардування та обстріли всієї території України.

Головне під час навчання та роботи – це життя та здоров'я учасників освітнього процесу, тому перша вимога – це їхня безпека.

Зрозуміло, що у зонах бойових дій та на прилеглих до них територіях навчання можливе у дистанційному форматі. На іншій території є можливість здійснювати очне та змішане навчання, але за умови наявності укриття у закладі освіти.

Основним засобом колективного захисту для тих, хто знаходиться в будівлях освітніх закладів є найпростіші укриття – тобто підвальні приміщення тих будівель, в яких розташовані освітні заклади.

Якщо в будівлі вашого освітнього закладу є підвальне приміщення, придатне для укриття, то це і є ваше найпростіше

укриття, в якому ви і маєте укривати як персонал закладу, так і здобувачів освіти.

Для організації укриття персоналу та здобувачів освіти у підвальних приміщеннях (у найпростіших укриттях) такі приміщення необхідно заздалегідь підготувати і утримувати в постійній готовності до прийому. План укриття, як і План евакуації, необхідно довести до 100 % персоналу та дітей, учнів, студентів. А при проведенні практичної підготовки (СОТ для ВУЗів, Дня цивільного захисту для ЗЗСО, Тижня безпеки для ЗДО) періодично проводити тренування по укриттю 100% персоналу та дітей, учнів, студентів в захисній споруді, щоб відпрацювати дії всіх учасників освітнього процесу до автоматизму. Час на переміщення до підвального приміщення має бути не більше 4-5 хвилин (виходячи з часу підльоту ракет з території Білорусі).

**Основні вимоги до будівель (споруд, приміщень),
які використовуються для укриття як споруди подвійного
призначення та найпростіші укриття**

Всі захисні споруди цивільного захисту, незалежно від форми власності та напрямку діяльності підприємств, установ та організацій, які є їхніми балансоутримувачами чи органами управління, мають утримуватися в постійній готовності до використання за призначенням, не допускається виконання заходів, що знижують їх захисні властивості, надійність та безпеку. Утримання та експлуатація захисних споруд має здійснюватися відповідно до Вимог щодо утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту, затверджених наказом МВС України від 09.07.2018 № 579.

Утримання ЗС ЦЗ у готовності до використання за призначенням здійснюється суб'єктами господарювання, на балансі яких вони перебувають за рахунок власних коштів.

Обладнання захисних споруд, їх комунікації, інженерні мережі, інженерне та спеціальне обладнання, системи життєзабезпечення мають

утримуватися в належному технічному стані. 13 У приміщеннях споруд фонду захисних споруд забороняється зберігати або використовувати легкозаймисті, небезпечні хімічні та радіоактивні речовини. Використання синтетичних матеріалів, а також інших матеріалів, які під час нагрівання або експлуатації виділяють небезпечні хімічні речовини, заборонено. Відповідальність за належний технічний стан і постійну готовність захисної споруди до використання за призначенням покладається на керівників суб'єктів господарської діяльності.

Завдання та обов'язки керівників закладів освіти щодо організації укриття учасників освітнього процесу

1. Забезпечення виконання заходів у сфері цивільного захисту у закладі.
2. Забезпечення функціонування у закладі системи оповіщення працівників, здобувачів освіти про загрозу або виникнення НС.
3. Забезпечення укриття працівників та здобувачів освіти при загрозі ракетного (артилерійського) обстрілу.
4. Виконання вимог до утримання захисної споруди (підвального приміщення), підтримання у постійній готовності до прийому укриваємих.
5. Організація та здійснення у разі необхідності евакуації працівників, здобувачів освіти та майна.
6. Здійснення навчання працівників з питань цивільного захисту, у тому числі з техногенної та пожежної безпеки, інформування про потенційно можливі НС, існуючі загрози для конкретного закладу, про заходи безпеки та поведінку при виникненні таких НС.
7. Проведення навчання здобувачів освіти дітей діям у надзвичайних ситуаціях (з питань безпеки життєдіяльності). Нак. МОН України № 1400 від 21.11.2016
8. Проведення спеціальних об'єктових тренувань з питань цивільного захисту (ВУЗи), Днів цивільного захисту (ЗЗСО, ПТНЗ), Тижнів безпеки дитини (ЗДО), в ході яких відпрацьовувати, у тому числі, питання укриття в захисних спорудах, правила поведінки при артилерійських, ракетних обстрілах.
9. Забезпечення працівників, здобувачів освіти засобами колективного (захисна споруда) та індивідуального (протигази, респіратори, ватно-марлеві пов'язки) захисту.
10. Створення об'єктових формувань цивільного захисту і забезпечення готовності таких формувань до дій за призначенням.
11. Розроблення заходів щодо забезпечення пожежної безпеки.

12. Утримання у справному стані засобів цивільного та протипожежного захисту, недопущення їх використання не за призначенням;

Обов'язки посадової особи, відповідальної за обслуговування захисної споруди, найпростіших укриттів

1. Повинен знати:

- загальну конструкцію споруд, планування їх приміщень, особливості і правила їх експлуатації, а також спеціального обладнання, інженерних мереж і систем життєзабезпечення, установлених у них;
- розташування і призначення основних комунікацій, що проходять поблизу споруд, місця їх введення в споруди, у сховищах;
- уміти відключати захисну споруду від зовнішніх інженерних мереж та комунікацій;
- місцезнаходження найближчих споруд фонду захисних споруд;
- схему оповіщення та інформування на випадок виникнення надзвичайних ситуацій;

2. Завчасно готувати особовий склад формування з обслуговування захисної споруди до швидкого приведення захисної споруди у готовність, для чого має проводити з ними регулярні тренування в закріплених спорудах з обов'язковим відпрацьовуванням правил їх експлуатації.

3. Перевіряти наявність інвентарю, протипожежного і аварійного обладнання та шанцевого інструменту відповідно до визначених норм.

4. Стежити за станом споруди, її прибиранням і провітрюванням.

5. Вести і підтримувати в належному стані документацію захисної споруди, коригувати план приведення захисної споруди у готовність до використання за призначенням.

6. Знати і вміти користуватися приладами розвідки і контролю, якими оснащено споруду, навчати роботі з ними особовий склад ланки (групи).

7. У разі отримання вказівки (сигналу, повідомлення) про повітряну тривогу і необхідність здійснити укриття в захисній споруді відповідальна особа має:

- розставити особовий склад формування з обслуговування захисної споруди по місцях (постах) згідно з його обов'язками;
- організувати приймання, облік і розміщення укриваємих;
- організувати контроль параметрів повітряного середовища, радіаційної і хімічної обстановки всередині і зовні споруди;
- включити систему вентиляції (при наявності);
- довести (нагадати) укриваємих правила поведінки в споруді та контролювати їх дотримання;
- інформувати укриваємих про зовнішню обстановку;
- віддавати команду про припинення укриття після відбою повітряної тривоги;
- за потреби, при загрозі руйнування споруди, прийняти рішення про вимушену евакуацію зі споруди.

Основні вимоги щодо обладнання, експлуатації та утримання в готовності найпростіших укриттів (підвальних приміщень)

Обладнання споруд подвійного призначення та найпростіших укриттів має забезпечувати можливість безперервного перебування в них населення впродовж не менше 48 годин.

З цією метою споруди подвійного призначення та найпростіші укриття забезпечуються:

- місцями для сидіння (лежання) - лавками, нарами, стільцями, ліжками тощо;

- ємностями з питною (з розрахунку 2 л на добу на одну особу, яка підлягає укриттю) та технічною водою (за відсутності централізованого водопостачання);
- контейнерами для зберігання продуктів харчування;
- виносними баками, що щільно закриваються, для нечистот (для неканалізованих будівель і споруд);
- резервним штучним освітленням (електричними ліхтарями, свічками, газовими лампами тощо);
- первинними засобами пожежогасіння (відповідно до встановлених норм для приміщень відповідного функціонального призначення);
- засобами надання медичної допомоги;
- засобами зв'язку і оповіщення (телефоном, радіоприймачем);
- шанцевим інструментом (лопатами штиковими та совковими, ломачами, сокирами, пилами-ножівками по дереву, по металу тощо). За змоги споруди подвійного призначення і найпростіші укриття забезпечуються додатковим обладнанням, інструментами та інвентарем відповідно до норм, установлених для захисних споруд.

Наказ МВС від 09.07.2018 № 579

Порядок заповнення захисних споруд і правила перебування в них

1. З метою надійного укриття учасників освітнього процесу у всіх освітніх закладах необхідно провести розрахунки укриття працівників, дітей, учнів, студентів та відобразити їх у Плані укриття, який необхідно

довести до 100% працівників та здобувачів освіти та періодично проводити тренування по укриттю в захисній споруді.

2. Забороняється приносити до споруд легкозаймисті речовини або речовини, що мають сильний запах, а також громіздкі речі, приводити тварин.

3. Заповнювати споруди фонду захисних споруд необхідно організовано, без паніки. Розміщувати осіб, які убезпечуються, у відсіках (приміщеннях) необхідно відповідно до Плану укриття.

4. Особи, які укриваються, повинні виконувати вказівки командира і особового складу формування з обслуговування захисної споруди щодо перебування у споруді, надавати їм необхідну допомогу. Спустившись до захисної споруди, необхідно по встановленому маршруту пройти до свого приміщення, зайняти своє місце, голосно не розмовляти, тим більше не кричати, не заважати іншим особам та особовому складу формування з обслуговування захисної споруди, керівнику укриттям. У споруді забороняється курити, шуміти, запалювати без дозволу газові лампи, свічки, не допускається пересування приміщеннями без особливої потреби, необхідно дотримуватися дисципліни, якнайменше рухатися.

5. В освітньому закладі при укритті в захисній споруді (підвальному приміщенні) керівники груп, класів мають постійно контролювати стан дітей та правила їхньої поведінки. Щоб відволікти увагу дітей від «очікування вибуху», необхідно зайняти дітей якимось справами, продовжити урок, провести якусь інтелектуальну гру, тощо.

6. Необхідно постійно контролювати стан дітей. Під час перебування людей у захисній споруді контролюються такі параметри внутрішнього повітряного середовища: температура, вологість, вміст у повітрі двоокису вуглецю, окису вуглецю і кисню.

7. У захисній споруді необхідно створити запас питної води, засобів аварійного освітлення, необхідну кількість медичних аптечок, різноманітних інструментів (лопати штикові та совкові, лом, сокири, пилки-ножівки по дереву, по металу тощо).

8. Вихід із споруди здійснюється в разі надходження інформації про відсутність небезпеки (після уточнення обстановки в районі споруди), а також у випадках вимушеної евакуації в порядку, встановленому командиром (відповідальною особою).

9. Вимушена евакуація зі споруди фонду захисних споруд проводиться в разі:

- пошкодження споруди, що виключає подальше перебування в ній;
- затоплення споруди;
- пожежі в споруді та утворення в ній небезпечних концентрацій шкідливих газів;
- досягнення граничних параметрів внутрішнього повітряного середовища.

Найпростіші укриття забезпечуються:

- місцями для сидіння (лежання) – лавками, стільцями, ліжками тощо;
- ємностями з питною (з розрахунку 2 л на добу на одну людину) та технічною водою (за відсутності централізованого водопостачання);
- контейнерами для зберігання продуктів;
- виносними баками, що щільно закриваються, для нечистот (для неканалізованих будівель і споруд);
- резервним штучним освітленням (електричними ліхтарями, свічками, газовими лампами тощо);
- первинними засобами пожежогасіння (відповідно до встановлених норм для приміщень відповідного функціонального призначення);
- засобами надання медичної допомоги;
- засобами зв'язку та оповіщення (телефоном, радіоприймачем);
- шанцевим інструментом (штиковими та совковими лопатами, ломами, сокирами, пилками-ножівками по дереву, по металу тощо).
- за можливості найпростіші укриття забезпечуються додатковим обладнанням, інструментами та інвентарем відповідно до норм, установлених для захисних споруд (розділ 5 Вимог).

Корисні інформаційні ресурси щодо укриття учасників освітнього процесу у фонді захисних споруд

- Із загальною інформацією про організацію укриття населення під час надзвичайних ситуацій у фонді захисних споруд цивільного захисту можна ознайомитися на сайті ДСНС.
<https://dsns.gov.ua/uk/news/ostanni-novini/informaciya-pro-organizaciyu-ukrittya-naselennya-pid-cas-nadzvicainix-situacii-u-fondi-zaxisnix-sporud-civilnogo-zaxistu>
- На головній сторінці сайт ДСНС у розділі “Довідково” можна ознайомитися з Рекомендаціями щодо організації укриття в об’єктах фонду захисних споруд цивільного захисту персоналу та дітей (учнів, студентів) закладів освіти (файл завантажується на ваш пристрій).
- Практичний посібник “Організація укриття населення у фонді захисних споруд цивільного захисту. Впровадження інженерно-технічних заходів цивільного захисту. Серія 9” ДСНС та Інституту державного управління та наукових досліджень із цивільного захисту.
<https://idundcz.dsns.gov.ua/upload/6/1/8/1/2/3/zOBu5e5ZbfO0yItahuCA3IAQ1n6GXmgYJGhSnUFR.pdf>
- Інформаційний безоплатний чат-бот від ДСНС у WhatsApp. Чат-бот надасть користувачам доступ до важливих оновлень, надійної та достовірної інформації, а також деталей про процедури реагування на надзвичайні ситуації. Щоби скористатися чат-ботом у WhatsApp, просто збережіть номер +380676785917 у своїх контактах, а потім надішліть текст зі словом “почати” (begin) у повідомленні WhatsApp.
- Також на сайті ДСНС оприлюднений алгоритмом дій місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування,

органів управління освітою, керівників закладів освіти щодо забезпечення укриття учасників освітнього процесу у фонді захисних споруд цивільного захисту.

<https://dsns.gov.ua/upload/6/2/2/0/9/6/bHq4WGc8HMHX4wGPIKG9gv4DSEgLx4uEUDgqIVGV.pdf>

Служба освітнього омбудсмена

Забезпечення об'єктів фонду захисних споруд необхідним майном, інвентарем, засобами та матеріалами

1. З метою забезпечення нормальних умов життєдіяльності осіб, що підлягають укриттю в об'єктах фонду захисних споруд, такі об'єкти підлягають забезпеченню необхідним майном, інвентарем, засобами та матеріалами (далі — обладнання).

2. *Захисні споруди* (сховища та протирадіаційні укриття) та *споруди подвійного призначення* із відповідними захисними властивостями підлягають забезпечення вищезазначеним обладнанням згідно з нормами додатків 19 (норми оснащення формування з обслуговування захисної споруди), 20 (перелік майна, необхідного для укомплектування захисної споруди), 21 (перелік лікарських засобів та медичних виробів для укомплектування запасів медичного майна у захисних спорудах) Вимог щодо утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту, затверджених наказом МВС.

3. Обладнання найпростіших укриттів має забезпечувати можливість безперервного перебування в них населення впродовж не менше 48 годин.

З цією метою найпростіші укриття забезпечуються:

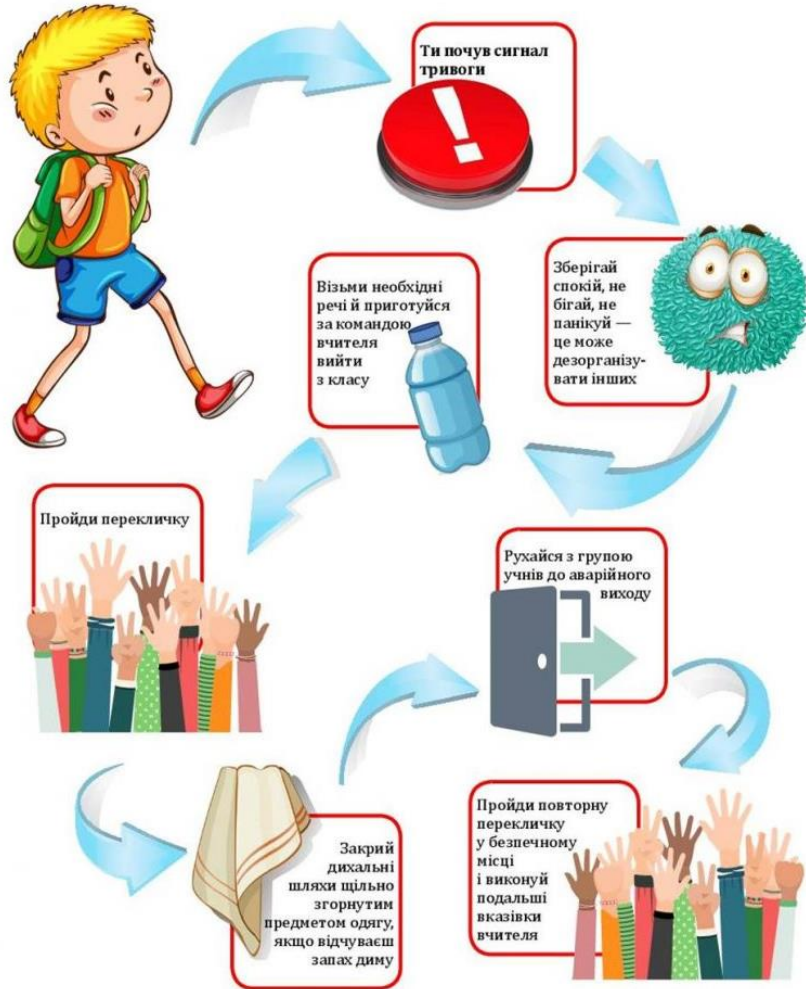
- місцями для сидіння (лежання) — лавками, нарами, стільцями, ліжками тощо. Можливо передбачати розміщення працівників та дітей (учнів, студентів) на наявних у закладах освіти засобах (стільцях, лавках, ліжках), що використовуються під час освітнього процесу, а також інших засобах, зокрема спортивних матах, карематах (килимках туристичних), за умов можливості їх використання на підлогах відповідних приміщень та забезпечення площі на одну особу, яка підлягає укриттю, на рівні не менше 1 м²;

- ємностями з питною (з розрахунку 2 л на добу на одну особу, яка підлягає укриттю) та технічною водою (за відсутності централізованого водопостачання). Розміщення зазначених ємностей дозволено передбачати в основних приміщеннях (для розміщення осіб, що підлягають укриттю);
- контейнерами для зберігання продуктів харчування;
- виносними баками, що щільно закриваються, для нечистот (для неканалізованих будівель і споруд), розміщених у спеціально призначених для цього приміщеннях;
- резервним штучним освітленням (електричними ліхтарями, свічками, газовими лампами тощо) та електроживленням;
- первинними засобами пожежогасіння (відповідно до встановлених норм для приміщень відповідного функціонального призначення);
- засобами надання медичної допомоги; засобами зв'язку і оповіщення (телефоном, радіоприймачем, мережею інтернет, рекомендовано встановлення Wi-Fi-пристроїв);
- шанцевим інструментом (лопатами штиковими та совковими, ломачами, сокирами, пилами-ножівками по дереву, по металу тощо).

За змоги найпростіші укриття забезпечуються додатковим обладнанням, інструментами та інвентарем відповідно до норм, установлених для захисних споруд.

4. Біля входних дверей до споруди подвійного призначення (найпростішого укриття) має вивішуватися табличка розміром 50 x 60 см з написом «Місце для УКРИТТЯ». На ній необхідно зазначати адресу місця розташування споруди, її балансоутримувача, адресу і місце зберігання ключів.

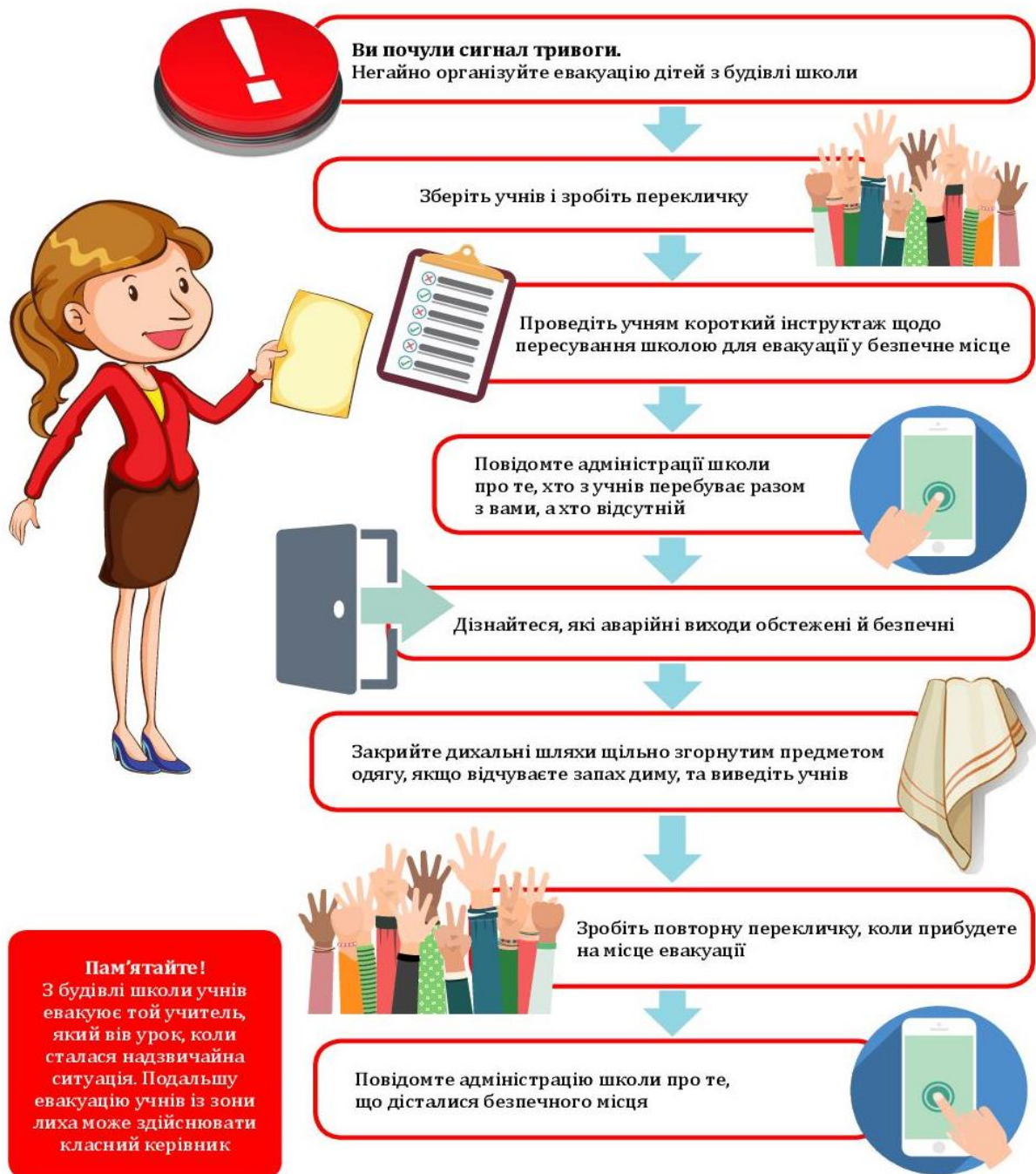
Евакуація зі школи: що робити учню

Джерело: <https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcR8lxLTJxLm1BrL5Xw90yHWC2m8FKewFSfTrQ&>

S

Евакуація зі школи: що робити вчителю

Джерело: <https://sch29.edu.vn.ua/wp-content/uploads/2022/07/image-3-906x1024.png>

V. Мінна безпека: що потрібно знати та виконувати

У тих регіонах, де велися бойові дії та які були звільнені з-під окупації, увага до питань мінної безпеки є особливо важливою. Однак усім дітям, незалежно від того, в якому регіоні країни вони перебувають, сьогодні важливо знати про правила поведінки з вибухонебезпечними предметами.

1. Не брати в руки знайдені предмети

Це може бути іграшка, мобільний телефон, ручка — начиненими вибухівкою можуть виявитися різноманітні предмети. Протипіхотні міні-«метелики» також можуть зацікавити малечу — незвичної форми корпус виготовлений з пластику і може бути різних кольорів. Потрібно пояснити дитині, що небезпечною може бути будь-яка знахідка. Як би не було цікаво, її не можна підбирати, адже шкода для здоров'я і навіть життя дуже серйозна.

2. Оминати снаряди, які не розірвались

Під час обстрілу деякі снаряди можуть не спрацювати одразу. Але вони готові вибухнути будь-якої миті. Те, що здається частиною, уламком — також може містити заряд і бути небезпечним. Не можна підбирати такі «трофеї».

3. Не експериментувати з боєприпасами

Зазвичай, коли дорослі знаходять серійні міни, снаряди, гранати, то негайно викликають фахівців, які огорожують район і знешкоджують небезпечні знахідки. Натомість дітей природна цікавість спонукає до небезпечних експериментів. Вони можуть підкладати боєприпаси в багаття, випробовувати їх на міцність ударами, намагатися розібрати. Важливо пояснити наслідки таких дій.

У разі знаходження вибухонебезпечного пристрою заборонено:

- наближатися до предмета;
- пересувати його або брати до рук;
- розряджати, кидати, вдаряти по ньому;

- розпалювати поряд багаття або кидати в нього предмет;
- приносити предмет додому.

4. Остерігатись бездоглядних речей

Вибухівку можуть помістити у звичайні портфелі, сумки, банки, пакунки і потім залишити в багатолюдних місцях. У такому разі важко відрізнити сумку з вибухівкою від такої ж сумки, залишеної забудькуватим пасажиром у громадському транспорті. Тому бездоглядні предмети в транспорті, дворі, магазині вимагають особливої уваги. Дітям до них не слід наближатись, потрібно повідомити дорослих, які передадуть інформацію поліції.

МІНИ: ПОМІЧАЙ, ОМИНАЙ, ПОВІДОМЛЯЙ!

ТМ-62

ПРОТИТАНКОВА МІНА УДАРНОЇ ДІЇ. ВСТАНОВЛЮЄТЬСЯ У ГРУНТ. ТИСК ДЛЯ АКТИВАЦІЇ – ВІД 150 ДО 550 КГ, ЗАЛЕЖНО ВІД ТИПУ ДЕТОНАТОРА.

БЗ-ММ

НЕКЕРОВАНИЙ МІНОМЕТНИЙ СНАРЯД. СЕРЕДНІЙ РАДІУС ПОВНОГО УРАЖЕННЯ ПІСЛЯ ДЕТОНАЦІЇ – 40 М.

ГРАНАТА Ф-1

МОЖЕ БУТИ ВИКОРИСТАНА ЯК САМОРОБНИЙ ПІДРИВНИЙ ПРИСТРІЙ (РОЗТЯЖКА) ШЛЯХОМ ПРИКРІПЛЕННЯ НАТЯЖНОГО ТРОСИКА ДО ЧЕКИ. РАДІУС ПОВНОГО УРАЖЕННЯ ПІСЛЯ ДЕТОНАЦІЇ – 10 М.

ВОГ-17, ВОГ-25

ВОГ-17 ВИСТРІЛЮЄТЬСЯ З АВТОМАТИЧНОГО ГРАНАТОМЕТА. ВОГ-25 ВИКОРИСТОВУЮТЬ ДЛЯ СТРІЛЬБИ З ПІДСТВОЛЬНОГО ГРАНАТОМЕТА. ЧЕРЕЗ ВИСОКУ ЧУТЛИВІСТЬ ДЕТОНАТОРА – ОДИН ІЗ НАЙНЕБЕЗПЕЧНІШИХ ТИПІВ БОЄПРИПАСІВ, ЩО НЕ ВИБУХНУЛИ.

РОМЗ-2М

ПРОТИПІХОТНА ОСКОЛКОВА МІНА НАТЯЖНОЇ ДІЇ. ПРИЗНАЧЕНА ДЛЯ НАНЕСЕННЯ ПОРАНЕННЯ АБО ЗНИЩЕННЯ ВИБУХОМ СНАРЯДА. ЧАСТО ЗАКЛАДАЄТЬСЯ СЕРЕД РЯДІВ БУДИНКІВ АБО У СКУПЧЕННІ ДЕРЕВ.

ОЗМ-72

МІНА ЗДЕБІЛЬШОГО КЕРОВАНА РОЗТЯЖКОЮ. МЕТАЛИЧНИЙ КОРПУС ЗАКОПУЄТЬСЯ НА 15 СМ У ЗЕМЛЮ. НА ПОВЕРХНІ ЗАЛИШАЄТЬСЯ ТІЛЬКИ ДЕТОНАТОР.

ПМН-2

ПРОТИПІХОТНА МІНА УДАРНОЇ ДІЇ. АКТИВАЦІЯ ВІДБУВАЄТЬСЯ ПІД ТИСКОМ ВАГИ. НЕПОМІТНА У ТРАВІ. МОЖЕ БУТИ СХОВАНА ПІД НЕВЕЛИКИМ ПРЕДМЕТОМ.

МОН-50

ПРОТИПІХОТНА ОСКОЛКОВА МІНА. ВСТАНОВЛЮЄТЬСЯ НА ГРУНТ НА НІЖКАХ АБО КРІПІТЬСЯ ДО ПРЕДМЕТІВ ДОВКІЛЛЯ ЗА ДОПОМОГОЮ СТРУБЦИН.

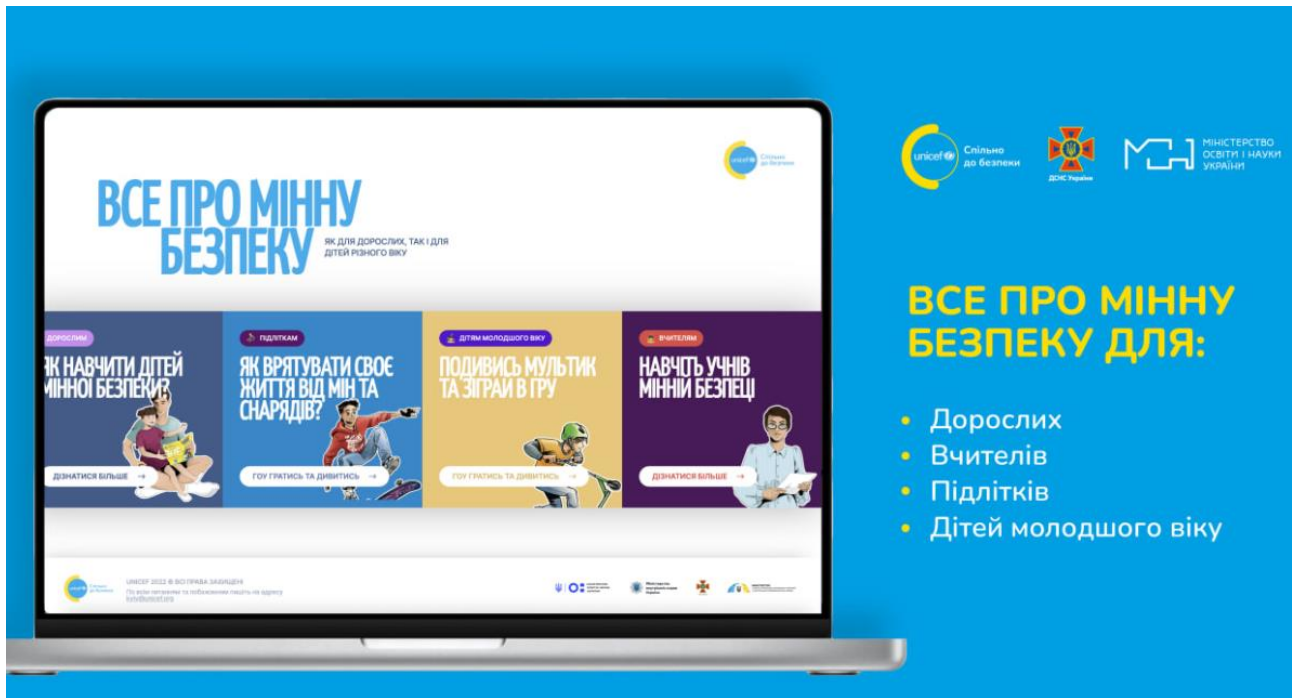
ПФМ-1 «ПЕЛЮСТКА»

ПРОТИПІХОТНА МІНА НАТИСКНОЇ ДІЇ. КОРПУС ЗРОБЛЕНИЙ З ПОЛІЕТИЛЕНУ ЗЕЛЕНОГО АБО КОРИЧНЕВОГО КОЛЬОРУ. ВИБУХ ВІДБУВАЄТЬСЯ У МОМЕНТ, КОЛИ НОГА НАСТУПАЄ НА ДАТЧИК ЦІЛІ.

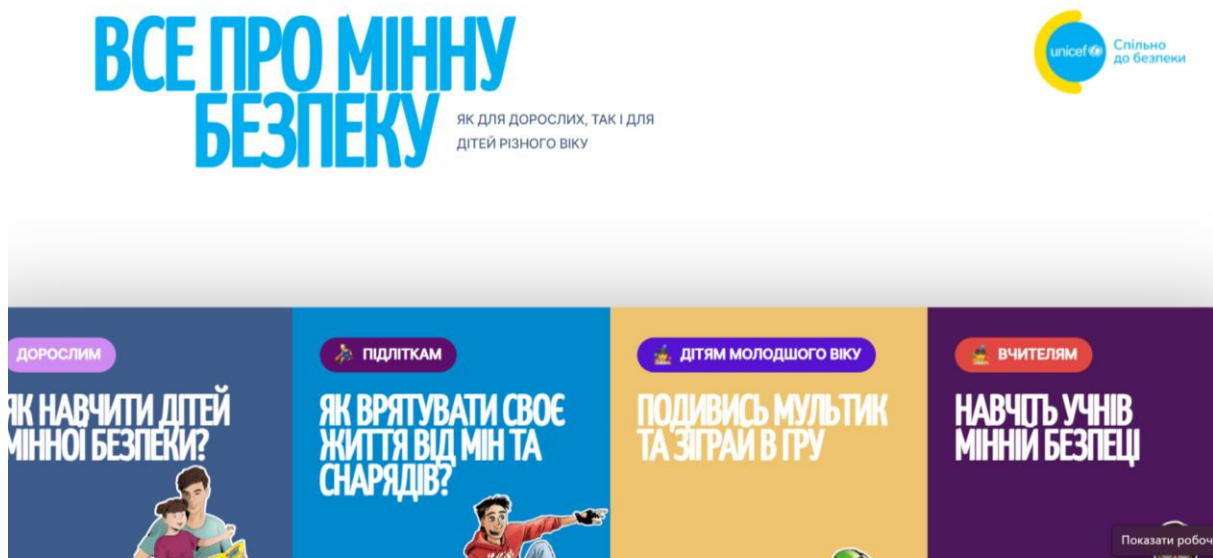

Зображення: UNICEF

ЮНІСЕФ спільно з МОН та ДСНС України створив окремий сайт для дітей «Суперкоманда проти мін». На цьому сайті діти мають змогу в ігровій формі дізнатися, які є міни, де вони можуть бути, як поводитися безпечно, виявивши підозрілий предмет.

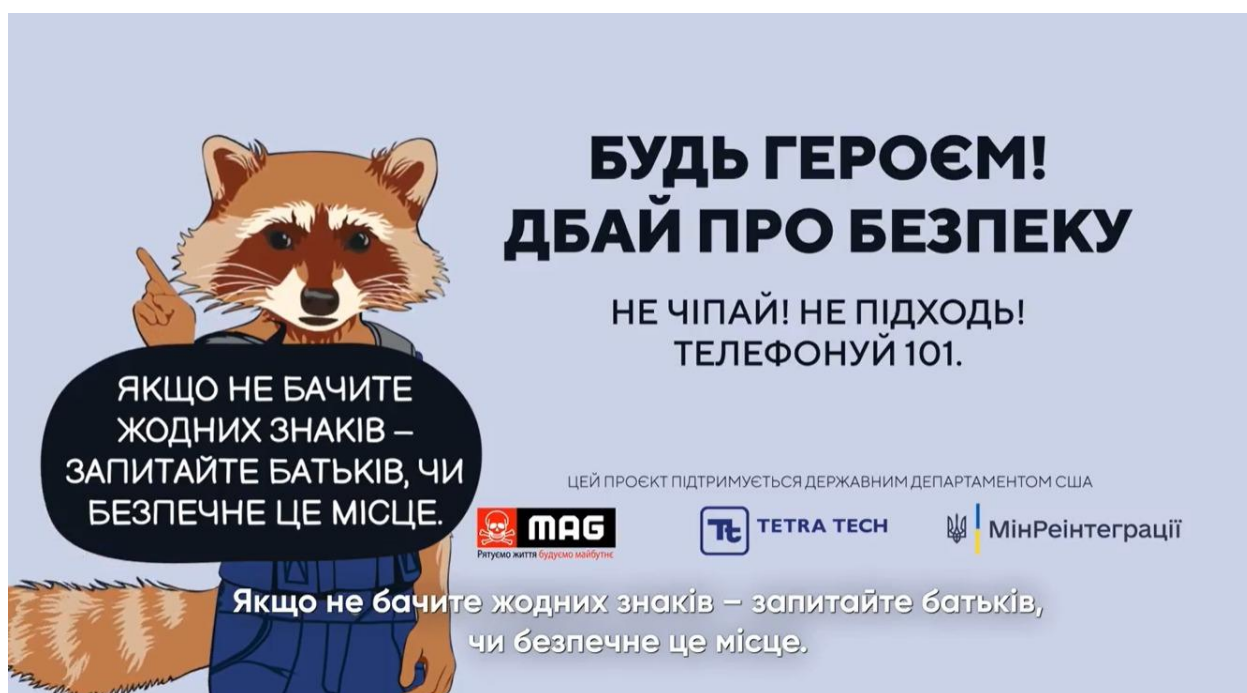

Сайт за посиланням: <https://bezpeka.info/>

Мінреінтегації спільно з партнерами проектом Dovidka.info та благодійною організацією «Смарт ангел» створили декілька просвітницьких відеороликів для дітей, присвячених мінній безпеці.

У цьому відео – правила поведінки з вибуховими предметами для дітей. І батьки, й учителі можуть використовувати фільм як урок із мінної безпеки для дитини. Під час війни це важливі знання, якими варто поділитись.

Переглянути відео можна за посиланням: <https://youtu.be/aFA4K5jx1RI>

ДСНС розповідає про мінну безпеку

Серія коротких відео про основні види вибухонебезпечних предметів та правила безпечної поведінки
<https://www.unicef.org/ukraine/stories/patron-dsns-movies>

МІННА БЕЗПЕКА

Всеукраїнський онлайн-урок з мінної безпеки для учнів 1–4 класів [Електронний ресурс] / UNICEF Ukraine // YouTube. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=jqcvlodVuN8>. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 02.08.2022.

Всеукраїнський онлайн-урок з мінної безпеки для учнів 5–11 класів [Електронний ресурс] / UNICEF Ukraine // YouTube. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=V-obkKugaSM>. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 16.08.2022.

Всеукраїнський онлайн-урок з мінної безпеки для учнів 5–11 класів [Електронний ресурс] / UNICEF Ukraine // YouTube. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=EQtzoak4HSg>. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 16.08.2022.

Вовк Діккі – мультяшні пригоди [Електронний ресурс] // YouTube. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/channel/UCcZGz7daL4-AeFtyf1bx7Iw/videos>. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 16.08.2022.

Серія інформаційних мультиплікаційних роликів для дітей, в якому Вовк Діккі розповідає про вибухові пристрої, які можуть нести небезпеку в умовах війни.

Євтушенко, Ю. Ю. Мінна безпека [Електронний ресурс] : [тест, 10 кл.] / Євтушенко Ю. Ю. // На урок : освіт. проект / ТОВ «Освітній проект «На Урок». – Електрон. дані та прогр. – [Б. м.], 2022. – Режим доступу: <https://naurok.com.ua/test/minna-bezpeka-1397575.html>, вільний (дата звернення: 02.08.2022). – Назва з екрана.

Інтерактивний урок із мінної безпеки для молодшої школи [Електронний ресурс] / UNICEF Ukraine // YouTube. – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=H08j9_p_K90. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 16.08.2022.

Інтерактивний урок із мінної безпеки для молодшої школи [Електронний ресурс] / UNICEF Ukraine // YouTube. – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=HO8j9_p_K90. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 16.08.2022.

Інтерактивний урок із мінної безпеки для старшої школи [Електронний ресурс] / UNICEF Ukraine // YouTube. – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=XAs_uq3T8Ps. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 02.08.2022.

Мінна безпека. Квест. Правила поведінки з вибухонебезпечними предметами [Електронний ресурс] / Ліна з України // YouTube. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=ztEXYOWJF38>. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 02.08.2022.

«Мінна безпека не без пека» [Електронний ресурс] : посібник для дітей про правила поведінки з вибухонебезпечними предметами // М-во освіти і науки України : [офіц. портал]. – Електрон. дані. – Київ, 2022. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/minna-bezpeka-ne-bez-peka-posibnik-dlya-ditej-pro-pravila-povedinki-z-vibuhonebezpechnimi-predmetami>, вільний (дата звернення: 02.08.2022). – Назва з екрана.

О. ОСВІТОРІЯ

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Корисні матеріали з мінної безпеки

МІННА БЕЗПЕКА

Мінна безпека [Електронний ресурс] : корисні матеріали з мінної безпеки / Спільно до навчання // Unicef, Освіторія, М-во освіти і науки України. – Електрон. дані та прогр. – Київ, 2022. – Режим доступу: <https://osvitanow.org/mine-safety/>, вільний (дата звернення: 18.08.2022). – Назва з екрана.

Обережно: міни! Як гуляти зі своїми улюбленицями безпечно [Електронний ресурс] / UNICEF Ukraine // YouTube. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=xAedMQnOPuA>. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 16.08.2022.

«Суперкоманда проти мін» : разом їх переможемо! [Електронний ресурс] / Unicef : для кожної дитини [вебсайт]. – Електрон. дані та прогр. – Київ, 2022. – Режим доступу: <https://inforce.team/ua/>, вільний (дата звернення: 02.08.2022). – Назва з екрана.

Шарговська, О. Що слід розказати дітям про мінну безпеку? [Електронний ресурс] / Олена Шарговська // Освіторія : [онлайн-медіа про освіту та виховання дітей в Україні : вебсайт]. – Електрон. дані та прогр. – Київ, 2022. – 28 лют. – Режим доступу: <https://osvitoria.media/opinions/shho-dityam-slid-rozkazaty-pro-minnu-bezpeku/>, вільний (дата звернення: 02.08.2022). – Назва з екрана.

Лісовий скарб [Електронний ресурс] : мультфільм ЮНІСЕФ Україна про мінну безпеку / UNICEF Ukraine // YouTube. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=V5JZWl8TrEY>. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 16.08.2022.

ПОРЯДОК ДІЙ ПІД ЧАС ВИЯВЛЕННЯ ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНИХ ТА ПІДОЗРІЛИХ ПРЕДМЕТІВ

Під вибухонебезпечними предметами слід розуміти будь-які пристрої, засоби, підозрілі предмети, котрі здатні за певних умов вибухати.

До вибухонебезпечних предметів належать: вибухові речовини – хімічні з'єднання або суміші, здатні під впливом певних зовнішніх дій (нагрівання, удар, тертя, вибух іншого пристрою) до швидкого хімічного перетворення, що саморозповсюджується з виділенням великої кількості енергії й утворенням газів;

боєприпаси – вироби військової техніки одноразового вживання, призначені для враження живої сили супротивника.

До боєприпасів належать:

- бойові частки ракет;- авіаційні бомби;
- артилерійські боєприпаси (снаряди, міни);
- інженерні боєприпаси (протитанкові і протипіхотні міни);

- ручні гранати;- стрілецькі боєприпаси (набої до пістолетів, карабінів, автоматів тощо);

піротехнічні засоби:

- патрони (сигнальні, освітлювальні, імітаційні, спеціальні);
- вибухові пакети;
- петарди;
- ракети (освітлювальні, сигнальні);
- гранати;
- димові шашки.

саморобні вибухові пристрої:

- пристрої, у яких застосований хоча б один елемент конструкції саморобного виготовлення: - саморобні міни-пастки;
- міни-сюрпризи, що імітують предмети домашнього побуту, дитячі іграшки або речі, що привертають увагу.

Зазвичай, під час знаходження серійних мін, снарядів, гранат дорослі негайно викликають фахівців, які огорожують район і знешкоджують небезпечні знахідки. Інша справа – діти. Природна цікавість спонукає їх до небезпечних експериментів. Діти підкладають боєприпаси у багаття, випробують їх на міцність ударами, намагаються розібрати, приносять додому, у двір, до школи. Тому так важливо пояснити їм наслідки подібних дій, навчити правилам поведінки у таких ситуаціях.

Діти мають пам'ятати, що під час знаходження вибухонебезпечного пристрою ЗАБОРОНЕНО:

- наближатися до предмета;
- пересувати його або брати до рук;
- розряджати, кидати, вдаряти по ньому;
- розпалювати поряд багаття або кидати до нього предмет;
- приносити предмет в приміщення закладу освіти тощо.

Необхідно негайно повідомити поліцію або дорослих про знахідку! Під час прогулянок і подорожей необхідно бути обачним і дотримуватися правил:

1) ретельно вибирати місце для багаття, – на достатній відстані від траншей і окопів, що залишилися після військових дій;

2) перед розведенням багаття в радіусі п'яти метрів перевірити ґрунт на наявність вибухонебезпечних предметів щупом (або обережно зняти лопатою верхній шар ґрунту, перекопати землю на глибину 40-50 см);

3) розпалювати вогнище на місцях старих багать не завжди безпечно, адже там можуть виявитися підкинуті військові «трофеї» або такі, що не вибухнули;

4) у жодному випадку не підходити до знайдених багать, що горять (особливо вночі). У них може виявитися предмет, що може вибухнути.

Практично всі вибухові речовини чутливі до механічних дій і нагрівання. Поводження з ними вимагає граничної уваги й обережності. Варто пам'ятати, що розмінуванням, знешкодженням або знищенням вибухонебезпечних предметів займаються тільки підготовлені фахівці – сапери, допущені до цього виду робіт.

Однією з серйозних загроз сучасного суспільства є тероризм. Майже щоденно здійснюються терористичні акти, унаслідок яких гинуть люди. Більшість цих злочинів здійснюються з використанням вибухових пристроїв. Нерідко це саморобні, нестандартні пристрої, що їх складно

виявити, знешкодити або ліквідувати. Злочинці зазвичай поміщають їх у звичайні портфелі, сумки, банки, пакунки і потім залишають у багатолюдних місцях. У такому разі важко відрізнити сумку з вибухівкою від такої ж, залишеної забудькуватим пасажиром у громадському транспорті. Часто такі міні-пастки мають досить привабливий вигляд. Відомі випадки маскування їх під авторучки, мобільні телефони, гаманці чи дитячі іграшки. Тому бездоглядні предмети в транспорті, кінотеатрі, магазині, на вокзалі та в закладах освіти вимагають особливої уваги.

Є кілька ознак, що дозволяють припустити, що маємо справу з вибуховим пристроєм. Варто звертати увагу на:

- припаркований біля будівлі автомобіль, власник якого невідомий або державні номери якого незнайомі мешканцям, а також якщо автомобіль давно непорушно припаркований;
- наявність у знайденому механізмі антени або приєднаних до нього дротів;
- звуки, що лунають від предмету (цокання годинника, сигнали через певний проміжок часу), миготіння індикаторної лампочки;
- наявність джерел живлення на механізмі або поруч із ним (батарейки, акумулятори тощо);
- наявність розтяжки дротів або дротів, що тягнуться від механізму на велику відстань.

Якщо знайдений предмет видається підозрілим, потрібно повідомити про нього працівників поліції чи ДСНС за телефонами «102», «101». Якщо знайдено забуту річ у громадському транспорті, доречно опитати людей, які знаходяться поряд. Бажано встановити, кому річ належить або хто міг її залишити. Якщо господаря встановити не вдається, потрібно негайно повідомити про знахідку водія (кондуктора). Під час знаходження підозрілого предмета в під'їзді будинку, потрібно опитати сусідів, можливо, він належить їм.

При неможливості встановити власника – негайно повідомити про знахідку за телефонами «101» чи «102».

Якщо підозрілий предмет знайдено у навчальному закладі або на його території, потрібно негайно повідомити про знахідку адміністрацію цього закладу.

При знаходженні вибухонебезпечного пристрою:

1) відійти на безпечну відстань та негайно повідомити про знахідку за телефонами «101» чи «102»;

2) не підходити до предмету, не торкатися та не пересувати його, не допускати до знахідки інших людей;

3) припинити всі види робіт в районі виявлення вибухонебезпечного предмету;

4) не користуватися засобами радіозв'язку, мобільними телефонами (вони можуть спровокувати вибух);

5) дочекатися прибуття фахівців; вказати місце знахідки та повідомити час її виявлення.

Звертаємо вашу увагу, що для поштової кореспонденції з пластиковою міною характерна надмірна товщина, пружність, вага не менше 50 г і ретельна упаковка. На конверті можуть бути різні плями, проколи, можливий специфічний запах.

Також повинно насторожити настирне бажання вручити лист неодмінно в руки адресата та надписи на кшталт: «розкрити тільки особисто», «особисто в руки», «секретно» тощо. Підозрілий лист не можна відкривати, згинати, нагрівати або опускати у воду.

Поради керівнику закладу освіти, надані Міністерством освіти і науки України. У воєнний час може бути багато випадків телефонних повідомлень про замінування приміщень і виявлення підозрілих предметів, що можуть виявитися вибуховими пристроями.

У такому випадку пропонується провести заходи попереджувального характеру:

- посилити пропускний режим при вході і в'їзді на територію закладу, пильнувати системи сигналізації та відеоспостереження;

- проводити обходи території закладу та періодичну перевірку складських приміщень задля своєчасного виявлення вибухових пристроїв або підозрілих предметів;

- організувати проведення спільних із працівниками цивільного захисту, правоохоронних органів інструктажів і практичних занять із питань дій у разі загрози або виникнення надзвичайних подій.

Усіх цих рекомендацій слід неухильно дотримуватись керівникам закладів освіти, дбаючи про безпеку співробітників і здобувачів освіти. Крім того, усі працівники закладу освіти мають бути інформованими, що під час виявлення підозрілого предмета потрібно негайно повідомити адміністрацію закладу, ДСНС чи поліцію. До прибуття оперативно-слідчої групи керівник закладу освіти повинен дати вказівку співробітникам знаходитися на безпечній відстані від знайденого предмета. За потреби необхідно евакуювати людей згідно з планом евакуації. Потрібно забезпечити можливість безперешкодного під'їзду до місця виявлення підозрілого предмету автомашин правоохоронних органів, співробітників ДСНС, невідкладної медичної допомоги, служб експлуатації, забезпечити присутність осіб, що знайшли знахідку, до прибуття оперативно-слідчої групи. У всіх випадках керівник закладу освіти дає вказівку не наближатися, не чіпати, не розкривати і не переміщати підозрілу знахідку, фіксує час її виявлення.

VI. ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ ПІД ЧАС ОБСТРІЛІВ

Джерело: <https://18000.com.ua/wp-content/uploads/2022/11/raketa.jpg>

При будь-якому виді обстрілу найважливішим буде за наявності можливості негайно евакуювати всіх учасників навчально-виховного процесу до укриття. Також має проводитись ознайомлення і постійне повторення правил поведінки та дій здобувачів освіти та вихованців у випадку потрапляння під обстріл не залежно від місця їх перебування.

Обстріл стрілецькою зброєю. У разі, якщо обстріл стрілецькою зброєю ведеться на території або поблизу закладу освіти, тобто з пістолетів, автоматів, гвинтівок, кулеметів: У

У будівлі потрібно сховатися в захищеному приміщенні подалі від вікон та дверей. Це може бути: сховище, укриття, спортивний зал(без вікон), сходовий майданчик, актові зала, коридор, санвузол. Якщо це неможливо, варто лягти, прикрившись предметами, які здатні захистити вас від уламків і куль. Відповідальні особи мають перевірити чи всі учні виконали вимоги безпеки та вживати всіх можливих заходів щоб унеможливити виникнення паніки.

На відкритій місцевості негайно лягайте на землю та закрийте голову руками. Ефективним захистом буде будь-який виступ, навіть тротуар, заглиблення в землі або канава. Укриттям також може стати бетонна сміттєва урна або сходинки. Не намагайтеся сховатися за автомобілями або кіосками: вони часто стають мішенями. Запам'ятайте: тіло повинно бути в безпечному положенні. Згрупуйтеся, лягайте в позу ембріона. Розверніться ногами в бік стрілянини, прикривши голову

руками, та відкрийте рот. Чекайте, поки стрілянина не вщухне, а пострілів не буде впродовж бодай 5 хвилин.

Мінометний обстріл – гучний свист та вибух снаряда може означати, що ви потрапили в зону артобстрілу, мінометного обстрілу або авіанальоту. У такій ситуації радимо:

Якщо ви почули свист снаряда, а за 2-3 секунди — вибух, відразу падайте на землю. Закрийте руками або сумкою голову. Після вибуху першого снаряду швидко пошукайте місце, де можна сховатися. Потрібно знайти 17 хоча б мінімально заглиблене укриття. Для схованки підійдуть: підземні переходи, метро, укриття, канава, траншея, яма, широка труба водостоку під дорогою, високий бордюр, каналізаційний люк. Якщо обстріл застав вас у транспорті, вимагайте негайної зупинки й відбіжіть якомога далі від дороги, лягайте на землю. Закривайте долонями вуха та відкривайте рот: це врятує від контузії. Небезпечно ховатися в під'їздах, під арками, на сходових майданчиках, біля автомобільної техніки, автозаправних станцій. Є загроза опинитись під завалом або травмуватися. Ні в якому разі не приступайте до розбору завалів самотійно, чекайте фахівців з аварійнорятувальної служби.

Артилерійський обстріл. Якщо ви почули залп запуску, бачите димний слід снаряда в повітрі вдень або спалах уночі, є ймовірність, що ви потрапили під артилерійський обстріл системами залпового вогню (наприклад, БМ-21 «Град»). Одразу падайте на землю, закривайте руками або сумкою голову. Перечекайте перший обстріл лежачи, а далі ховайтеся в безпечному заглибленому приміщенні. Вибирайте місце в кутку та недалеко від виходу для того, щоб миттєво залишити будинок у випадку попадання снаряду. Залишайтеся в укритті мінімум 10 хвилин після завершення обстрілу, адже існує загроза його відновлення. Якщо ваш заклад освіти розташований в зоні можливого обстрілу, потрібно зміцнити вікна (наприклад, клейкою плівкою) – це допоможе уникнути розльоту уламків скла.

VII. Хімічна атака: що важливо знати та як захиститися

Хімічна атака – це зброя масового ураження. Ядерна зброя призводить до більшої кількості руйнувань та жертв, але хімічна небезпека також може забрати багато життів. Наприклад, 21 серпня 2013 року внаслідок атаки нервово-паралітичним агентом зарином в Сирії загинуло 1400 людей.

Проте є чіткі рекомендації від ДСНС та інших офіційних джерел, що робити, щоб знизити ризики смерті чи каліцтва.

Що важливо розуміти про хімічну зброю

Хімічна зброя, як і будь-яка інша зброя, може доставлятися літаками, дронами і просто руками людини. Як-от сталося під час терористичної атаки Японії. Тоді, у 1995 році, хімічну атаку здійснили в метро.

Під час війни бомби з хімічним агентом можуть скинути з літака, гелікоптера тощо. Тому найголовнішою порадою буде не ігнорувати сигнали повітряної тривоги.

Як пояснює ДСНС, використання хімічної зброї не завжди вдається швидко визначити. Саме тому важливо слідувати за повідомленнями офіційних джерел інформації та чітко дотримуватись інструкцій, які вони надають.

Такі повідомлення мають містити:

- оголошення про ознаки застосування хімічної зброї;
- основні ознаки виявлених хімічних речовин;
- територію їхнього застосування;
- рекомендації щодо запобігання ураження та надання первинної допомоги;
- способи звернення для постраждалих осіб та номери екстрених служб;

➤ вказівки для осіб, які потребують евакуації з зони ураження.

Це загальні рекомендації для всіх типів хімічних речовин. Коли ж з'ясують, який саме агент було використано для хімічної атаки, офіційні повідомлення та вказівки будуть більш детальні.

Які бувають види хімічних речовин?

Є 5 основних типів бойових отруйних речовин:

Шкірно-наривні або блістерні агенти. Сильно подразнюють шкіру, очі та слизові. Спричиняють появу пухирів, наповнених рідиною. Приклад: “гірчичний газ” або іприт.

Нервово-паралітичні агенти. Уражують нервову систему. Приклад: зарин.

Отруйні речовини задушливої дії. Найбільш розповсюджені агенти – хлор та фосген.

Кров'яні або загально отруйні агенти. Приклад: гідроген ціанід (синильна кислота).

Отруйні речовини психоактивної дії. Це психоактивні речовини, які викликають тимчасову недієздатність.

Корисно знати, що такі речовини існують. Проте у цивільної людини найголовніше завдання — вберегтися від хімічної атаки, а не визначити хімічний агент за запахом чи кольором.

Джерело: https://gluzd.org.ua/wp-content/uploads/2022/04/IMG_6145-1024x683.png

VII. ХІМІЧНА АТАКА: ЩО ВАЖЛИВО ЗНАТИ ТА ЯК ЗАХИСТИТИСЯ

БЕРЕЖИ
СЕБЕ

ХІМІЧНА АТАКА: ЩО ВАЖЛИВО ЗНАТИ ТА ЯК ЗАХИСТИТИСЯ

Які бувають види хімічних речовин?

Є 5 основних типів бойових отруйних речовин:

**Шкірно-наривні або
блістерні агенти.**

Сильно подразнюють шкіру, очі та слизові. Спричиняють появу пухирів, наповнених рідиною. Приклад: "гірчичний газ" або іприт.

**Нервово-паралітичні
агенти.** Уражують нервову систему. Приклад: зарин.

**Отруйні речовини
задушливої дії.** Найбільш розповсюджені агенти — хлор та фосген.

**Кров'яні або
загально отруйні
агенти.** Приклад: гідроген ціанід (синильна кислота).

**Отруйні речовини
психоактивної дії.** Це психоактивні речовини, які викликають тимчасову недієздатність.

Корисно знати, що такі речовини існують. Проте у цивільної людини найголовніше завдання — вберегтися від хімічної атаки, а не визначити хімічний агент за запахом чи кольором.

Джерело <https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcRb1LZx8kTvO6A5MwRna555Fx3lpJkJN7JgDg&s>

ЯК ДІЯТИ ПІД ЧАС АТАКИ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ХІМІЧНОЇ ЗБРОЇ

У разі хімічної атаки потрібно

- щільно зачинити вікна та двері, вентиляційні отвори, димоходи
- заклеїти щілини у вікнах папером чи скотчем
- увімкнути телевізор чи радіо для отримання подальших вказівок
- попередити близьких про небезпеку та можливу евакуацію
- вимкнути побутові прилади та газ

У разі евакуації потрібно

- взяти з собою аптечку
- одягнутися так, щоб залишилося якомога менше відкритої шкіри
- використовувати протигази або ватно-марлеві пов'язки, змочені водою або 2-5% розчином питної соди (при ураженні хлором), оцтової або лимонної кислоти (при ураженні аміаком)

На вулиці у жодному разі не можна

- бігати
- торкатися різних предметів
- наступати на калюжі
- їсти чи пити

Де шукати укриття

- Аміак – легший за повітря, від нього варто ховатись у підвалах та підземних укриттях
- Іприт, зарин та хлор тяжчі за повітря, тому потрібно рятуватись на узвищеннях

Джепело: https://www.telegraf.in.ua/uploads/posts/2022-04/1649756846_2.jpg

ХІМІЧНА АТАКА: ЩО ВАЖЛИВО ЗНАТИ ТА ЯК ЗАХИСТИТИСЯ

Хімічна атака — це зброя масового ураження. Ядерна зброя призводить до більшої кількості руйнувань та жертв, але хімічна небезпека також може забрати велику кількість життів. Наприклад, 21 серпня 2013 року внаслідок атаки нервово-паралітичним агентом зарином в Сирії загинуло 1400 людей.

Проте є чіткі рекомендації від ДСНС та інших офіційних джерел, що робити, щоб знизити ризики смерті чи каліцтва.

Що важливо розуміти про хімічну зброю

Як пояснює ДСНС, використання хімічної зброї не завжди вдається швидко визначити. Саме тому важливо слідкувати за повідомленнями офіційних джерел інформації та чітко дотримуватись інструкцій, які вони надають.

Хімічна зброя, як і будь-яка інша зброя, може доставлятися літаками, дронами і просто руками людини. Як-от сталося під час терористичної атаки Японії. Тоді, у 1995 році, хімічну атаку здійснили в метро.

Під час війни бомби з хімічним агентом можуть скинути з літака, гелікоптера тощо. Тому найголовнішою порадою буде не ігнорувати сигнали повітряної тривоги.

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Швейцарська Конфедерація

THE WORLD BANK
IBRD · IDA | WORLD BANK GROUP

НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ
ПІД ЧАС ВІЙНИ

Джерело: https://berezhy-sebe.com/wp-content/uploads/2022/10/%D1%81%D0%B5%D0%B1%D0%B5_%D0%A5%D1%96%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0-%D0%BD%D0%B5%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D0%B0_1.png

ХІМІЧНА АТАКА: ЩО ВАЖЛИВО ЗНАТИ ТА ЯК ЗАХИСТИТИСЯ

Як діяти в зоні хімічного ураження? Рекомендації від ДСНС

Якщо ви перебуваєте на вулиці:

Залиште територію ураження. Ваша мета — якомога менше контактувати з хімічними речовинами та бути якнайдалі від епіцентру. Тоді буде меншою й потенційна шкода від них.

Намагайтесь рухатись швидко, але не бігти. Ваше дихання має бути спокійним та повільним, щоб вдихати якнайменше отрути.

Знайдіть укриття поблизу. Якщо це можливо, повертайтеся у своє помешкання.

Джерело: https://berezhy-sebe.com/wp-content/uploads/2022/10/%D1%81%D0%B5%D0%B1%D0%B5_%D0%A5%D1%96%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0-%D0%BD%D0%B5%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D0%B0_5.png

ХІМІЧНА АТАКА: ЩО ВАЖЛИВО ЗНАТИ ТА ЯК ЗАХИСТИТИСЯ

Якщо під час хімічної атаки ви перебуваєте в приміщенні:

За можливості підійміться на найвищий поверх і знайдіть кімнату з якомога меншою кількістю вікон та дверей. Хімічні речовини, як правило, важчі за повітря, тому на верхніх рівнях будинків повітря може бути чистішим.

Зменште потік повітря ззовні всередину. Закрийте вікна, двері, вентиляційні отвори та все, що допомагає потрапляти повітря в приміщення ззовні.

Не їжте і не пийте нічого, що могло зазнати впливу хімічних речовин.

Увімкніть новини по радіо, телебаченню чи в Інтернеті, щоб отримувати оновлені офіційні повідомлення про здоров'я та безпеку. Вам мають повідомити, коли буде безпечно виходити на вулицю.

Джерело: https://berezhy-sebe.com/wp-content/uploads/2022/10/%D1%81%D0%B5%D0%B1%D0%B5_%D0%A5%D1%96%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0-%D0%BD%D0%B5%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D0%B0_6.png

ХІМІЧНА АТАКА: ЩО ВАЖЛИВО ЗНАТИ ТА ЯК ЗАХИСТИТИСЯ

Якщо ви перебуваєте автомобілі й не можете залишити уражену зону, зведіть до мінімуму ризик впливу хімічної речовини:

З'їжджайте на узбіччя так, щоб не блокувати та не заважати руху аварійних автомобілів.

Вимкніть двигун і закрийте всі вентиляційні отвори, які втягують повітря ззовні, зокрема вентиляційні отвори кондиціонера. Унаслідок запуску двигуна та руху зовнішнє повітря потрапляє в автомобіль, що може становити небезпеку.

Слухайте подальші вказівки від аварійного персоналу на місці події, офіційні новини по радіо чи в Інтернеті.

Джерело: https://berezhy-sebe.com/wp-content/uploads/2022/10/%D1%81%D0%B5%D0%B1%D0%B5_%D0%A5%D1%96%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0-%D0%BD%D0%B5%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D0%B0_7.png

ХІМІЧНА АТАКА: ЩО ВАЖЛИВО ЗНАТИ ТА ЯК ЗАХИСТИТИСЯ

Також дотримуйтесь таких рекомендацій:

- 1 Одягніть окуляри, якщо вони у вас є.
- 2 Не торкайтесь голіруч поверхонь та навіть власного одягу.
- 3 Якщо після хімічної атаки ви бачите людину, яка не дихає, реанімація методом рот у рот **категорично заборонена**. Натомість попросіть допомоги у співробітника/ці ДСНС.
- 4 Якщо за 10-15 хвилин після атаки ви відчуваєте проблеми з зором — негайно промийте їх великою кількістю води.
- 5 У приміщенні позбудьтесь одягу. Але не знімайте через голову речі, краще розріжте їх ножицями. Одяг покладіть у герметичні пакети.
- 6 Після того, як позбулися одягу, промийте великою кількістю води всі ділянки шкіри, які мали контакт із газом. Найкраще — водою з милом. Якщо мила нема, використовуйте велику кількість води.
- 7 Не виходьте на вулицю. Перебувайте в укритті, поки не буде офіційної інформації, що перебувати назовні безпечно.

Джерело: https://berezhy-sebe.com/wp-content/uploads/2022/10/%D1%81%D0%B5%D0%B1%D0%B5_%D0%A5%D1%96%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0-%D0%BD%D0%B5%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D0%B0_8.png

бережи
себе

ХІМІЧНА АТАКА: ЩО ВАЖЛИВО ЗНАТИ ТА ЯК ЗАХИСТИТИСЯ

Симптоми отруєння бойовими отруйними речовинами:

міоз (надмірне
звуження
зіниць);

дезорієнтація
та пітливість;

посмикування
та судоми;

подрознення
дихальних шляхів
і утруднення
дихання;

подрознення
очей і шкіри;

нудота та
блювота;

втрата
свідомості.

Що робити, якщо у вас з'явилися симптоми хімічного ураження, або ви вважаєте, що мали контакт із хімічною речовиною?

Ураження, спричинене хімічним агентом, не може передаватися від людини до людини. Це не захворювання, яке може поширюватися при кашлі або чханні. Однак люди можуть розповсюджувати хімічну речовину, якщо вона потрапляє на шкіру, одяг або волосся. Люди можуть поширювати отруйні речовини й через рідини організму. Ті, хто контактує з хімічною речовиною таким чином, можуть також постраждати.

Після впливу хімічної речовини необхідно зняти верхній одяг і ретельно вмитися — більшість отрути буде усунуто, і ймовірність її поширення значно зменшиться.

Джерело: https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcTVGBPSbhJV5eZLFndZWE0IvdRo_BGL15RUFxCbvcm0b63q-AvCWVs_sFh-01aNLdVBn4&usqp=CAU

ПІСЛЯМОВА

Питання безпеки освітнього процесу не є новим для суспільства.

Однак, сьогодні, у період війни РФ проти нашої держави, дане питання набуває особливої значущості. Адже той чи інший регіон потрапляє у зону конфлікту, військової агресії, окупації. Тобто порушуються можливості забезпечення базових потреб людини хоча б на елементарному рівні, зокрема, з огляду на зовнішні фактори, як-от непрогнозованість агресивної політики сусідньої держави.

Міністерство освіти і науки України наголошує, що під час воєнного стану пріоритетом в освіті є створення безпечних умов навчання. А при визначенні формату проведення занять у закладах освіти, життя та здоров'я учасників освітнього процесу є пріоритетом.

Саме тому у контексті зазначеного освітня система нашої країни повинна забезпечити організацію безпечного освітнього середовища пропонуючи гнучкий розклад та стабільність, злагодженість та чіткі алгоритми дій, консолідацію зусиль усіх учасників освітнього процесу заради збереження найвищої цінності – людського життя в умовах жахливої війни...

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алгоритм дій місцевих органів виконавчої влади органів місцевого самоврядування, органів управління освітою, керівників закладів освіти щодо забезпечення укриття учасників освітнього процесу. URL: <https://dsns.gov.ua/upload/6/2/2/0/9/6/bHq4WGc8NMHX4wGPIKG9gv4DSEgLx4uEUDgqIVGV.pdf>
2. Аносова А. В., Петушкова Л. А., Петушкова О. Д. Сьогодні заради майбутнього. Школа у воєнний і післявоєнний час: посібник для керівників та педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти. Київ: Центр інноваційної освіти «Про.Світ», 2022. 147с.
3. Безпечне освітнє середовище закладу освіти. URL: <https://is.gd/zpPM5y>
4. Безпечне навчання під час воєнного стану. URL: <http://mnvk.in.ua/bezpechne-navchannya-pid-chas-voyennogo-stanu/>
5. Берназюк І., Гунько О, Колосова М. Рекомендації уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо захисту персональних даних під час дистанційного надання освітніх послуг. Київ, 2021. URL: <https://is.gd/KbrvFn>
6. Бойчук Н. І., ЦюманТ. П. Кодекс безпечного освітнього середовища: метод. посіб. / за заг. ред. Т. П. Цюман. Київ, 2018. 56 с.
7. «Здоров'я, безпека та добробут». URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/minna-bezpeka-stane-obovyazkovim-dopovnennyam-do-shkilnogo-kursu-zdorovya-bezpeka-ta-dobrobut>
8. Литвинчук А. Психологічна безпека особистості як актуальна проблема сучасної психології. Вісник Львівського університету. Серія Психологічні науки. 2021. Випуск 9. С. 154-161.
9. Марковська М. Долаємо паніку. 46 вправ і порад, як стабілізуватися під час війни. URL: <http://surl.li/bnawt>
10. Методичні рекомендації з інформаційної безпеки навчального комп'ютерного комплексу / укл. В. М. Дем'яненко, В. Н. Ковальчук. Київ: ІІТЗН НАПН України, 2014. 39 с.
11. Новий освітній простір: інформаційний посібник / за заг. ред. А. Седоченко. Київ, 2019. URL: <https://is.gd/kDSbg3>

12. Правила безпеки під час війни. URL:
<https://www.unicef.org/ukraine/media/18761/file/teenagers-safety-war-rules.pdf>
13. Про.Безпеку: безпечна освітня екосистема громади: навчально-методичний посібник / за заг. ред. Н. З. Софій, А. В. Аносової. Київ: Про.Світ, 2023. 520 с.
14. РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо нарощування фонду захисних споруд цивільного захисту закладів освіти та критеріїв/методології відбору проектних рішень для організації укриття здобувачів освіти та персоналу залежно від типу території, військових ризиків тощо. URL:
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/civilniy-zahist/2023/21.07.2023/Rekomendatsiyi-lyst.MON.1.10789-23.vid.21.07.2023.pdf>
15. Сміливі навчати: практичний poradnik для педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти / уклад. А. В. Аносова, Л. А. Петушкова. Київ: Навчай для України, 2023. С. 24–27.
16. Техніка безпеки під час воєнного стану для учнів і батьків. URL:
<https://urok.osvita.ua/materials/family/prezentacia-tehnika-bezpeki-pid-cas-voennogo-stanu-dla-ucniv-i-batkiv/>
17. Школа — простір безпеки: навч.-метод. комплект для викладачів інститутів післядипломної педагогічної освіти / укл. А. Аносова, С. Запісов, О. Клепуц, Л. Петушкова, О. Петушкова. Біла Церква: КОІПОПК, 2023. С. 203–233.
18. Школа під час війни. Патрульна поліція України. URL:
<https://is.gd/X39xKd>

ДЛЯ НОТАТОК

Видання підготовлено до друку та віддруковано
редакційно-видавничим відділом КНЗ «ЧОІПОПП ЧОР»
Зам. № 1761 Тираж 100 пр.
18003, Черкаси, вул. Бидгощська, 38/1

